

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

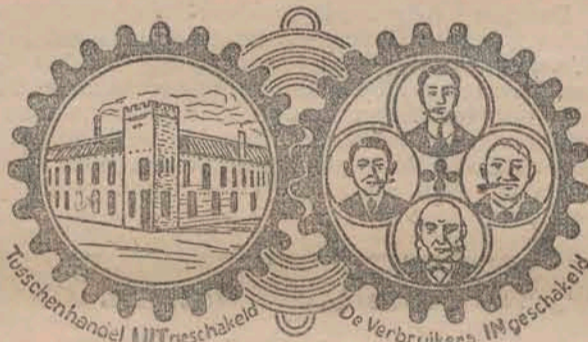
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familielieden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benodigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Hulp aan Werkeloozen in Indië. — In het Belang der Indische Kunstnijverheid. — Bataviaasche Notulen. — Lezing van Prof. Kiang Kang Hwan. — Bussum—Hilversum. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Int. Pers. Uit de Chin. Pers. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 26 April tot 3 Mei 1922.

Door overlijden van den heer Gooszen is als Hoofdvertegenwoordiger in Oost-Indië opgetreden de Heer Mr. K. FAUSER te Solo.

Hulp aan Werkeloozen in Indië.

Het is reeds ettelijke jaren geleden, dat ik, in Indië zijnde, mij verwonderde over de lijsten, die tot in de buitenste Buitengewesten rondgezonden werden tot leniging der nooden van de slachtoffers eener aardbeving in Italië, terwijl een watersnood terzelfden tijd op Java, zoowel in den overigen Archipel als in Europa, onbemerkt bleef.

Hetzelfde geschiedt thans weder: hongerenden in Rusland, kinderen en studenten in Duitsland, Oostenrijk en Hongarije, en weet ik, welke stummers, worden van alle kanten ondersteund, maar waar blijft een comité voor hulp aan de noodlijdenden in Ned.-Indië, die door de thans heerschende malaise, na eerst in de cultures of den handel groote winsten te hebben helpen verdienen, nu ontslagen zijn, om met of zonder gezin, in den

vreemde, zonder familie of vrienden, rond te zwermen en eindelijk, zonder geld of goed, in de kampog te belanden, aangewezen op de liefdadigheid van de Javanen, die daar wonen.

Het is hier niet alleen de plicht van het menschelijk, maar ook van het nationaal gevoel, om te helpen en wek ik hiermede op tot het vormen van steuncomité's om onze landgenooten, die buiten hun schuld in Indië gebrek lijden, van het noodige te voorzien om hen en hun gezin fatsoenlijk in het leven te houden en levens daardoor moreel te helpen.

Intusschen verklaart de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, den Haag, zich bereid nu dadelijk giften in ontvangst te nemen, die afgedragen zullen worden, zoodra zich een comité hier of in Indië gevormd heeft.

Namens het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West”, F. v. P.

In het Belang der Ind. Kunstnijverheid.

De Indische Tentoonstelling, die van 25 tot en met 28 dezer in het Kurhaus te Scheveningen zal worden gehouden, belooft werkelijk mooi te worden, stellig een aantrekkingspunt voor een ieder, die belang stelt niet alleen in de kunstnijverheid, maar in alles wat Oost- en West-Indië betreft, want niet alleen zijn er tal van fraaie handwerken en andere producten uit Suriname en Curaçao gekomen, die de West-Indische afdeling aantrekkelijk zullen maken en zijn er allerlei belangwekkende

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Dames-Mantels en Costumes

Nieuwe, elegante en chique modellen, prima kwaliteiten stoffen en onberispelijke pasvorm, 39.-, 49.-, 59.- enz. enz. f 29.75

Costumes naar Maat f 95.-
Speciaal f 95.-

Hoeden

uitgebreide collectie Parijzer creaties - alle genres - kleedzame en jeugdige modellen
Engelsche Vilt hoed „The Dainty Hat” speciaal . . . 2.95

Den Haag Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 hoek Heerengracht - **Amsterdam**

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

huisvlijt artikelen uit Oost-Indië onderweg, die met de eerstvolgende boot hier nog juist tijdig zullen aankomen, o.a. een rijke collectie Preanger vlechtwerk, dat altijd bijzonder in den smaak van het publiek valt, maar buitendien hebben ook reeds een groot aantal firma's en maatschappijen toezegging gedaan om met bijzondere inzendingen op Indisch gebied deze tentoonstelling luister bij te zetten.

Het geheel zal een echt Indisch karakter dragen; zelfs de versnaperingen zullen van Indische herkomst zijn, terwijl er zowel 's middags als 's avonds door muziek, toneel en dans voor de noodige afwisseling en opwekking zal worden gezorgd.

Zij, die zich geroepen voelen op de een of andere wijze tot het weislagen dezer tentoonstelling bij te dragen, worden vriendelijk verzocht hun adres op te geven aan de presidente mevr. G. van Beresteijn-Tromp, Heerengracht 7, of aan den penningmeester, den heer F. van Peski, van Aerssenstraat 54, beiden te 's-Gravenhage. Ieder bewijs van belangstelling zal met dankbaarheid worden aanvaard; op algemeene medewerking, in het bijzonder ook van de leden van „Oost en West“, wordt véél prijs gesteld.

Daartoe uitgenoodigd door de vereeniging *Schoonheid in Opvoeding en Onderwijs*, zal mevr. G. van Beresteijn-Tromp, voorzitter van den Raad van Beheer van Boeatan, op Vrijdag 12 Mei 1922, 's avonds ten 8 ure, in de zaal de Ruitersstraat 67, Den Haag, een voordracht houden met lichtbeelden over *Indische Kunstnijverheid*, welke voor alle belangstellenden toegankelijk is tegen f 0.50 per persoon.

Bataviasche Notulen.

(Slot.)

Deze Notulen gewaagden ook van de hiaten, welke in het boekenfonds der instelling voorkwamen, en van de pogingen om die aan te vullen. Zelfs in de serie van 's Genootschaps eigene uitgaven bestonden die hiaten, met name in de reeks der Verhandelingen. 't Kon met die jaargangen vreemd toegaan; van sommige had men te veel, van andere geen enkel. Bij de eersten zat men met een vracht nutteloos papier opgescheept; de fondslijst wees uit, dat er van ettelijke jaargangen van het tijdschrift honderd en meer exemplaren veilig gemist konden worden. Zoo'n jaargang kostte voor niet-leden tien gulden en 't haperde aan koopers. Wat moest men met die overtollige papiermassa doen? Ja; wanneer er in Indië speciale bedrijven waren gelijk in het vaderland, men zou het voorbeeld kunnen volgen van sommige Indische genootschappen in Haarlem en den Haag en dien stapel onopengesneden exemplaren verkoopen per kilo, als oud papier. Doch de Amsterdamsche firma Lierens had te Batavia geen succursale; de papiermolen draaide hier niet. En men kon de opruiming toch ook kwalijk overlaten aan boekworm en witte mier!

Aan den anderen kant miste men de tien oudste jaargangen van het tijdschrift, en enkele latere. Gelukkig, dat men daarvoor nog terecht kon bij den drukker, de firma H. M. van Dorp en Co., die hare eigene exemplaren afstond tegen f 8 per deel. Waar die verdwenen jaargangen gebleven waren — niemand zou 't kunnen zeggen. Het oudste lid en de oudste Notulen gaven daarover geen licht, en de ontstentenis dagteekende reeds van een tijd, waarvan in eene vlottende samenleving als de Indische niemand meer heugenis had.

Hoeveel moeite en risico er in die vroegere jaren aan de uitgave van zulke werken, en meer nog van een nieuwsblad vastzat, geen die 't beter zou kunnen zeggen dan de eerste ondernemer van eene particuliere drukkerij op Java, W. Bruining. Over diens wederwaardigheden bevatten de Notulen eene bijlage, welke karakteristiek was voor de toestanden in 1848, het jaar, waarin hij te Batavia voet

aan wal zette. En iets ongewoons, iets ongehoord bracht hij met zich; niets minder dan eene drukkerij. „Wat moet gij daarmee doen?“ zoo werd hem door een van Batavia's notabelen gevraagd. „Weet gij wel, dat hier geen vrijheid van drukpers bestaat? En bovendien, wie zal hier laten drukken? Het grootste gedeelte der Europeesche inwoners zijn ambtenaren, en wat die behoeven wordt aan de Landsdrukkerij gedrukt. De inlander laat niets drukken en de weinige kooplieden, die hier zijn, ja, die zullen wel eenige imprimés noodig hebben, maar zeker niet voldoende om daarvan te kunnen bestaan, te meer daar zij het meestbenoedigde uit Europa laten komen.“

Dit was het weinig belovend begin van de drukpers in Indië. Een gewichtige factor bij zoo'n onderneming was de gezindheid van den resident van Batavia, destijds P. v. Rees, en deze, hoewel dat zaak niet bepaald vijandig, gaf den pionier van het drukkersbedrijf aan het eind van een vrij langdurig onderhoud te kennen, dat hij in de eerste plaats borgen moest stellen, ten einde voor eene acte van vast verblijf in de kolonie in aanmerking te komen. Toen aan dit vereischte voldaan was, liet de resident hem drie rekesten opmaken: een voor de bewuste acte, een voor de vergunning tot oprichting eener drukkerij en een voor vrijdom van inkomens-

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heuistraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger den Heer Mr. K. FAUSER te Solo (Java).

de rechten voor de medegebrachte installatie. Op dit laatste verzoek volgde de beslissing het eerst: 't was de bekende formule: „niet voor inwilliging vatbaar.“ De beschikking op de beide andere aanvragen liet zich wachten, en toen bruining, op raad van den resident, zich daarvoor wendde tot den algemeenen secretaris C. Visser, werd hem eerst recht duidelijk uit welken hoek de wind woe. 't Kon hier in 't geheel niet gezegd worden: „Le vent du bureau est bon.“ Deze hoofdamtenaar toch herhaalde hetgeen men Bruining reeds vroeger gezegd had: eene drukkerij had te Batavia geen reden van bestaan. En hij deed hem daarop het fameuse voorstel om..... hem voor rekening van den lande naar 't vaderland terug te zenden. Men met zijne drukkerij; men zou hem dan tevens wel eene vergoeding willen geven voor de gemaakte kosten. (Zooveel was het de regeering wel waard om vrij te blijven van openbaarheid en van dwarskijkers). Die oplossing was toch nog verkieslijker dan wanneer de ondernemer, na een fiasco, dat niet uitbliven kon, later voor rekening van zijne borgen denzelfden weg uit zou moeten.

Evenwel, daarvoor was Bruining niet in Indië gekomen. Hij begreep nu, dat men in de ambtenaarskolonie Java zooiets als eene particuliere, van de regeering onafhankelijke drukkerij liefst zou spoedig mogelijk kwijt wilde zijn, en dat hijzelf tot afschrikwekkend voorbeeld voor anderen in 't vaderland zou moeten dienen. Doch hij liet zich in dien strik niet vangen; hij antwoordde met een sacramenteel *non possumus*. Over zijne rekestten vernam hij bij deze gelegenheid alleen, dat ze bij de leden van den Raad van Indië in studie waren; de beschikking zou hem te zijner tijd wel geworden. De regeering was het blijkbaar eens met Huygens' oordeel over de drukpers:

't Is waar, sints dat sy 'r is,
geeft s'ons veel goeds te lesen:
Maer, waer se noyl geweest,
wat soud' er quaeds niet wesen!

Eindelijk na anderhalve maand wachters (eene zeer bescheiden tijdruimte voor de Indische bureaucratie!) viel hem een privé onderhoud te beurt met den vice-president van den Raad van Indië, jhr. J. C. Reynst, en deze vertelde hem onder de roos, dat het hooge college bereid was hem voorloopig voor zes maanden vergunning te verleenen

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige practijk kunnen wij U het beste leveren, in de meest kostbare, maar ook in de eenvoudigste uitvoering. Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:

Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed- en Huishoudlinnens

voor Hotels, Restaurants, enz.

Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND“
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden
te 's-HERTOGENBOSCH
 Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNIG, BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.—. — GERESEERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

voor de oprichting zijner drukkerij. Tevens drukte Z.H.E.G. de meening uit, dat de zaak voor hem geen middel van bestaan zou opleveren. En heuscher dan de algemeene secretaris, die hem maar dadelijk met heel de kraam naar Nederland terug wilde sturen, gaf de vice-president te verstaan, dat er, bij zijn aanstaand fiasco, wel een baantje voor hem zou zijn bij de Landsdrukkerij, waar men van zijne typografische bekwaamheden gediend zou kunnen wezen. Hij zou dan toch eene kostwinning in Indië gevonden hebben.

De officieele beschikking op het rekest bleef intusschen uit. Bruining wendde zich toen tot den hoogsten magistraatspersoon in de kolonie, tot den gouverneur-generaal J. J. Rochussen, die hem echter naar den algemeenen secretaris verwees. Waarop sollicitant de vrijheid nam Z.Exc. de vraag te stellen: tot wien hij zich in dit geval eigenlijk te wenden had? Want Z.Exc. schoof hem naar den secretaris en de secretaris antwoordde steeds „dat de stukken nog in rondlezing waren en dat rekwestrant zich tot den gouverneur-generaal te vervoegen had.” Welnu, Z.Exc. zou er met den algemeenen secretaris over spreken; het bescheid zou hem 's anderen daags thuis gezonden worden. Met dat al bleef het uit, en Bruining, de zaak steeds naloope, ging weer op kondschap uit, en weer te vergeefs. Men zeide hem aan de algemeene secretarie geduld te hebben, vooral geduld!

Vijf maanden lang oefende hij dit geduld. Toen staakte hij die krachtproef en begaf zich naar den Boom, waar zijne drukkerij in het douane-depot lag opgeslagen. Op eigen verantwoording liet hij eenige kisten inklaren, en naar zijne woning in de Prinsenaan brengen. Daar bleek, dat verscheidene artikelen, tot het drukkersbedrijf behorende, volkomen bedorven waren; de tijd en het vochtigheete klimaat hadden hun werk gedaan. Dit was hem te veel; met die gehavende waar als stukken van overtuiging begaf hij zich naar den algemeenen secretaris, waar, zoo beleed later de verdrukke drukker, „ik erkennen moet alles behalve den verschuldigten eerbied te hebben in acht genomen.” Hij verweet hem o.a., dat hij door talmen en tegenwerking de oorzaak van dit ongeluk was; want, zoo voegde hij er bij, reeds lang werd in den Raad van Indië besloten mij eene voorloopige vergunning te verlenen om mijne drukkerij op te richten. Op hoogen toon vroeg hem toen de algemeene secretaris: hoe hij dit wist? Dit, antwoordde Bruining, is voor u een vraag, en voor mij een weet. Maar geduld heb ik thans lang genoeg gehad, en wanneer de concessie mij nu niet binnen acht dagen verleend wordt, dan zal ik eigener autoriteit de rest mijner drukkerij inklaren, de zaak opzetten en drukken al wat mij voorkomt.

Doch dit laatste wenschte de regering juist te vermijden. Wie kon zeggen wat zoo'n wetteloze drukkers al niet zou gaan verklappen over de toenmalige Indische toestanden, en verwaarts zulke geschriften zouden verdwalen! Daarom ontving Bruining, drie dagen na dit stormachtig onderhoud, de verlangde vergunning, maar met de nadrukkelijke aanwijzing van al hetgeen wel en al hetgeen niet gedrukt mocht worden. Zoo hoopte men het „Zwarte Beest” in bedwang te houden.

Later dreef Bruining zijne stoutmoedigheid nog verder. Hij vroeg vergunning voor de uitgave van een plaatselijk nieuwsblaadje, en kwam daarmee het eerst den resident van Batavia aan boord. De groote oogen, welke deze er van opzette, deden hem vreezen, dat zijn plan al dadelijk tot de „schadelijke, innovatiën” zou gerekend worden. Echter, het antwoord liet zich samenvatten in: schrijf een rekest! Het duurde echter totdat Rochussen's opvolger, Duymaer van Twist, aan het bewind kwam alvorens er op dit rekest eene beschikking volgde. Het werd hem toen genadiglijk vergund om eenmaal 's weeks een blaadje uit te geven onder den titel „Bataviaasch Advertentieblad, dat echter alleen de benoemingen uit de *Javasche Courant* zou mogen opnemen, en onder de nieuwstijdingen geen andere dan die in de *Ned. Staatscourant* voorkwa-

men. Hetgeen zeker een minimum aan nieuws be- teekende. Voor de rest moest het orgaan teren op de advertenties van de burgerij, van de nering- doende gemeente in de eerste plaats. Wel is waar werd hem eene tegemoetkoming verleend in dezen vorm, dat de vendu-annonces voortaan in het *Ad- vertentieblad* geplaatst zouden worden insde van in de *Javasche Courant*, maar toen een lid van de Algemeene Rekenkamer het gouvernement wist voor te cijferen, dat hiermee eene winstderving van ongeveer f 35000 's jaars gemoeid was, werd dit voorrecht fluks weer ingetrokken. Het cijfer was overdreven; niet zóóveel kwam het officieele blad er aan te kort. Doch voor Bruining was dit een klontje uit de pap; hij verloor daarmee zelfs de voornaamste bron van inkomsten in die eerste periode.

Echter ging hij met de uitgave voort, totdat voor Indië de ervaring kwam: *les idées marchent*. Het element der particulieren werd grooter, de drang naar openbaarheid vermeerderde, een werkelijk nieuwsblad werd een eisch des tijds, en zoo kwam 't dat door Bruining, in vereeniging met H. M. v. Dorp en v. Haren Noman, op 11 Aug. 1852 de *Java Bode* werd opgericht. Daarmee schudde de „Koningin der aarde”, tot dusver een verschoveling op den Indischen bodem, hare lompen af en trad in 't volle daglicht.

Zulke bijlagen vormden gewis een lezenswaar- dig aanhangsel tot de *Notulen*. Andere betroffen de toestanden te Batavia op het laatst van de 18de eeuw, en ook deze waren vaak van eenig histo- risch belang. Aldus het uittreksel van een familie- brief, door het bestuurslid mr. W. B. Bergsma aan het genootschap afgestaan en door een zijner voor- zaten in 1772 uit Batavia aan zijne moeder te Leeuwarden gericht. Voorts verdienden de aan- dacht het „Eerbiedig Bericht van den Raad Extra- cinaire (later gouverneur-generaal) R. de Klerk wegens den staat van Banda”, en, in een ander op- zicht, het verslag over het Munt- en Penningkabi- net, de medailles van de loge „de Ster in het Oos- ten”, de voorwerpen van Nieuw Guinea afkomstig, enz. Ook deze afdeelingen bekwamen gestadig aan- winsten, en onder dien in laden en kasten opge- lasten voorraad bevonden zich niet zelden kost- bare voorwerpen.

'n Enkele maal kwam er, om al die „schatten van het Oosten” te bekijken, hoog bezoek in het museum. B.v. van den koning van Siam, die ter gedachtenis den bekenden bronzen olifant op het voorplein liet opstellen; en in 1892 de toenmalige kroonprins van Rusland, Alexis Alexandrovitch, nauwelijks bekomen van den sabelhouw, die hem op zijn reis door Japan door een fanatieken inhoor- ling werd toegebracht. Op Java waren zulke risico's huiltengesloten en werd hij heuscher door de bevol- king bejegend. Door de autoriteiten evenzoo; 't was een zeldzaam geval den aanstaanden Czaar aller Russen te mogen recipieeren en in een genoot- schappelijk museum rond te leiden. Zijne Hoog- heid beluigde, *wie's gebräuchlich*, zijne hooge in- genomenheid met hetgeen hij gezien had en het ge- nootschap vergold dit compliment door hem het erelidmaatschap aan te bieden. 't Geen welwillend aanvaard werd.

Ah, monsieur le sénateur,
 Quel honneur, quel honneur!

Doch van meer beteekenis dan zoo'n gelegen- heidshulde aan een reizenden grootvorst was gewis het feit, dat het Bataviaasch Genootschap zijne verzamelingen, welke eenig waren in Oost-Azië, zoo onbekrompen openstelde voor heel de burgerij. Dat het zoowel voor den Europeeschen notabele als voor den geringen inlander, voor den reizenden vreemdeling, zoowel als voor den belangstellenden landzaat de gelegenheid opende zich gemeenzaam te maken met de land- en volkenkunde van heel den O.-I. Archipel, en in een kort bestek een aan- schouwelijke voorstelling gaf van zeden en ge- woonten, nijverheid en industrie, volkstypen en oudheden, mineralen en gewassen, flora en fauna;

SPECIALE AFDELING

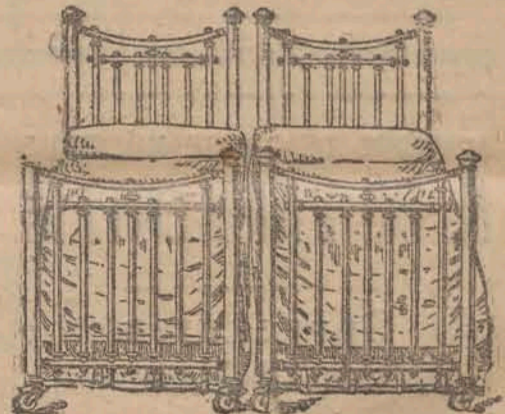
HUWELIJS
UITZETTEN
INDIESE UIT-
RUSTINGEN

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT

GERZON
 DEN HAAG

BESCHIKBAAR.

W. J. M. SIMONIS
 vooreen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂, en van 2—6 uur

Adverteeren doet verkoopen.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Koffertfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 % gewaarborgd.

BESCHIKBAAR.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Spreekuren
van 12-2 uur

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
Piet Heinplein, Tel. $\left\{ \begin{array}{l} M. 3874 \\ M. 3875 \end{array} \right.$
Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 83.

van alles wat een zoo rijk gezegend gewest op zoo velerlei gebied opleverde.

Van dezen invloed ten goede konden de Notulen niet gewagen; 't viel bezwaarlijk op de agenda eener bestuursvergadering te brengen. Maar die strooming in het intellectuele leven der hoofdplaats bleef daarom niet minder werkzaam; en grooter voldoening had aan de stichters van het Genootschap, met den raad van Indië J. C. M. Radermacher voorop, niet te beurt kunnen vallen dan het besef, dat zij den stoot gaven tot die geestelijke ontwikkeling, aan welke eene materialistische samenleving als de Indische vóór alles behoefte had.

S. KALFF.

Lezing

van Professor Kiang Kang Hwan.

Woensdagavond, 26 April j.l., hield bovengenoemde hoogleeraar, in het gebouw van Pulchri Studio te 's-Gravenhage, op uitnodiging van het bestuur der Chung Hwa Hui (Chinezen-Vereeniging), voor een belangstellende schare, waaronder verscheidene Indische autoriteiten, de te voren aangekondigde rede over het actueele en zeer belangrijke onderwerp: „New movements in China.”

Zooals bekend, is de heer Kiang Kang Hwan oud-hoogleeraar aan de Peking Universiteit en de State University of Californië en stichtte hij in China de socialistische partij, welke zulk een belangrijk aandeel neemt aan de evolutie, die thans in China wordt waargenomen.

Het was een goed werk van de Chineesche vereeniging, om in hare openbare vergadering belangstellenden in de gelegenheid te stellen iets naders en actueels te hooren van een daartoe bevoegd deskundige omtrent de geschiedenis, wijsbegeerte, aardrijkskunde, literatuur en taal van China, waarvan men op de hoogte moet zijn, wil men tal van plaats hebbende gebeurtenissen van een Chineesch standpunt met eenige juistheid kunnen beoordeelen.

Spreker begon zijn aandachtig gehoor te wijzen op het feit, hoe China ten allen tijde de meest mogelijke democratische instellingen bezat, ook zelfs onder de keizerlijke dynastien, en dat elke bestuurswijziging vergezeld ging van eene revolutie, waarvan men er thans reeds 24 kende.

Spreker beschouwde de tegenwoordige revolutionaire beweging in China dan ook als iets heel gewoons en was er van overtuigd, dat zij eenmaal tot rustige rust in het land zal leiden.

Met de buiten functie zijnde keizerlijke familie, die te Peking woont, heeft men geen last.

Men treedt beleefd en vormelijk tegen haar op, zoolang zij zich niet met de politiek inlaat.

De binnenlandsche verdeeldheid in China in den vorm van de Noordelijke en de Zuidelijke partij kwam eveneens ter sprake, doch de spreker verklaarde, dat het volk daaraan zoo goed als geen deel neemt en rustig zijn dagelijksch werk verricht.

De onrust wordt meer veroorzaakt door twistende militaire provinciale gouverneurs, die over zekere legermacht beschikken, doch waarvan de soldaten voor geen idealen strijden.

Opvallend was de mededeeling, dat het geen zeldzaamheid is zulk een gouverneur lezingen van socialistische strekking te hooren houden voor zijne in betaalden arbeid dienstdoende soldaten.

Hier had de spreker gelegenheid om het een en ander te zeggen over het optreden en de politieke overtuiging van de meest op den voorgrond tredende personen in China, waarmede hij persoonlijk bekend is.

Behalve het politiek gedeelte, behandelde spreker ook de geografie van China en liet als zijne meening uitkomen, dat de Oostersche langzaamheid nog niet zoo kwaad zal blijken te zijn.

Het jaren lang laten liggen in den aardbodem van de rijke ertsen, zal in China o.m. dit nut kunnen hebben: dat, als de steenkolenmassa in

Europa zal zijn verbruikt, men in China voor tal van jaren dit brandmateriaal in voldoende hoeveelheid zal kunnen vinden.

Daarna werd op korte, doch duidelijke wijze het wezen besproken van de Chineesche filosofie, literatuur en kunst.

Het Chineesche gedicht en het Chineesche schilderij gaven den spreker „rust”, hetgeen men, volgens hem, niet kon zeggen van de in de zaal tentoongestelde schilderijen van de werkende leden van Pulchri Studio.

Ten slotte omschreef hij nog het Chineesche volkskarakter, dat o.m. over het algemeen voorzichtig en omzichtig is, hetgeen z.i. een oorzaak vindt in de ontwikkelingsgeschiedenis gedurende honderdduizenden jaren en van de groote uitgestrektheid des lands.

Een hartelijk applaus begroette den spreker, toen ten 10 ure de vergadering door den voorzitter onder dankbetuiging werd gesloten.

Bussum—Hilversum.

De in het Kol. Weekbl. van 6 April aangekondigde en in hoofdrekken beschreven voordracht van dr. W. van Bemmelen: „Uit Indië's Vulkanenwereld”, had den 25en April te Bussum plaats.

Aan ieder der 34 leden van „Oost en West” te Bussum en te Hilversum waren twee toegangskaarten door het Hoofdbestuur toegezonden. Ruim 200 personen vulden de zaal van „Concordia”. Wij merkten onder de aanwezigen op den Oud-Gouverneur-Generaal Van Heutsz. Ook de heer Moolenburgh, wethouder van Onderwijs, toonde groote belangstelling in deze lezing en in het streven der vereeniging „Oost en West” met dergelijke voordrachten.

Interessant, populair-wetenschappelijk, vlot, met hier en daar een pakkende *note gaie*, aldus werden een honderdtal wonderschoone beelden toegelicht. Men voelde aan de bezielende voordracht, dat dr. Van Bemmelen zelf deze vulkanen beklommen had. „Men bewondert den smaak, die bij het opnemen van al dit schilderachtige en typische heeft geleid — aldus de Bussumsche Crt. — en men komt onder den indruk van den schat van ongeweten schoonheid en eigenaardigheid, dien de opnemer heeft weten bloot te leggen. Sommige opnamen spreken tot de verbeelding als de schoonste vertelling. Men ziet het vulkanenrijk in al zijn geweldige pracht aan het oog voorbijtrekken; gapende afgronden in enorme kraters; rookzuilen van duizend meters hoogte; lavastroomen; lavabergen; kokende beken, enz.”

Door de gemaakte propaganda waren de verwachtingen van het publiek hoog gespannen; de werkelijkheid overtrof de verwachtingen. Dr. Van Bemmelen heeft zijne toehoorders een zeldzaam schoonen avond bezorgd.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Korte mededeelingen.

Bergsma wordt geëxterneerd en Malakka geïnterneerd (op Timor). Het regeringsbesluit is gedaateerd 2 Maart en beschreven in de Loc. van 4 Maart.

Dr. Radjiman Wedjodiningrat, hofarts te Solo, werd den 4en Maart als voorzitter van het hoofdbestuur van Boedi Oetomo gekozen, na het aftreden van Hadiwidjojo. De kans op een spoedige scheuring wordt in linksche B. O.-kringen niet uitgesloten geacht.

De Java-Bode meldt, dat op 6 Maart op een algemeene vergadering van Inlandsche militairen te Weltevreden en Mr. Cornelis, besloten werd de militaire afdeeling van Boedi Oetomo op te heffen.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782

DEN HAAG.

Er zal een vereniging zonder politiek karakter worden opgericht.

Het burgerwacht-plan is alweer van de baan. „Aneta” verneemt, dat wegens bezuiniging, het S.S.-bestuur geen gevolg zal geven aan het voornemen om een bootdienst op het Toba-meer in te stellen, welke aansluit op den auto-dienst op de Westkust en in Siantar. Voorts wordt uitgesteld de aanleg van spoorwegen van Siboga naar Padang-Sidempoean en van Makassar naar Maros op de Buitengewesten; op Java, de aanleg van den spoorweg van Bandjaran naar Pengalengan, van Rantjaek naar Soemedang, van Garoet naar Tjikadjang. Eveneens wordt uitgesteld de verdubbeling van de lijn Djokja-Wonogiri. Ten slotte zal aan verschillende kleine uitbreidingswerken geen gevolg worden gegeven. In totaal wordt hierdoor 15 miljoen bezuinigd.

De Java-Bode interviewde eenige vooraanstaande mannen in handel en scheepvaart aangaande de malaise. Algemeen verwachtte men vooreerst nog geen verbetering.

De Pr. Bode, meldt, dat te Batavia 150 werkloze Europeanen wachten op opzending naar Nederland.

Een syndicaat is opgericht, dat op Celebes een stikstofmestfabriek wil bouwen. Een kapitaal van 50 miljoen is noodig.

Te Batavia zijn weer nieuwe douane-diefstallen ontdekt. Verscheidene verdachten werden gearresteerd.

Het Petronellahospitaal van de zending te Jogja krijgt een zeer groote uitbreiding, welke meerdere tonnen subsidie aan het gouvernement zal kosten.

Den 1en Maart werd het nieuwe vliegveld te Andir bij Bandoeng officieel geopend. Vier Havilands, een Fokker en vijf Avros streken op het vliegveld neer.

Naar men aan de Sum. Bode meldde, hebben de handelaren van Nias gezamenlijk een rekest aan den G.-G. ingediend om den telegraafkabel Siboga-Goenoeng Sitoli zoo spoedig mogelijk te doen leggen, aangezien de handel daar steeds groot nadeel ondervindt door het onbekend zijn met de marktprijzen te Padang, Batavia, Singapore, Pinang en Makassar. Aangezien Nias per jaar aan copra enz. ter waarde van een miljoen uitvoert en de invoer ook pl.m. een miljoen bedraagt, mag het van het grootste belang geacht worden, dat daar een telegrafische verbinding komt. Volgens het blad, zou de kabel reeds uit Europa aangekomen zijn, doch voorloopig opgeborgen zijn in... 's lands pakhuis te Batavia!

Aneta verneemt, dat verscheidene groote ijzerfirma's in de kustplaatsen spoedig overgaan tot belangrijke inkrimping van het bedrijf, opheffing der afdelingen en ontslag hunner agenten of reizigers.

Minister De Graaff zegde het bestuur van de „Ver. van Verlofgangers” toe, dat voor de verpleging van zieke verlofgangers of hunne familieleden het hospitaal van de Koloniale Reserve te Nijmegen zal worden opgesteld.

Dr. Schrieke, adj. adviseur voor Inlandsche zaken, arriveerde te Jogja, ter bijwoning van het jaarcongres der ver. Moehammadjijah, dat 5 Maart aanvangt. De Loc. (6 Maart, 2e bl.) geeft uitvoerige bijzonderheden omtrent deze vereniging, die onder de Inlandsche verenigingen een zeer bijzondere plaats inneemt.

De Sum. Post weet mede te deelen, dat met 1 Jan. 1923 de gouvernementen West-Java en Zuid-Sumatra zullen worden opgericht.

Ofschoon bij de uitbreidingsplannen van Bandoeng gerekend werd, dat te Bandoeng de zetel van den nieuwen gouverneur zou komen, bestaat er veel kans, dat Batavia hiervoor aangewezen wordt uit zuinigheidsoverwegingen. De geleidelijke overbrenging van departementen en gouvernementen naar Bandoeng werd reeds stopgezet. Het Meteorologisch Instituut en 't Hooggerechtshof blijven voorloopig te Batavia en evenzoo wordt overwogen om de bureaux der S.S. niet naar Bandoeng over te brengen. Bandoeng zal vele jaren de finan-

ciele lasten van zijn vooruitstrevende politiek moeten dragen.

Aan boord van de „Gelria” (een boot van de Kon. Holl. Lloyd, tijdelijk op Indië varende) schrijft men aan de Sum. Post o.m.: „Dagelijks kan men waarnemen, hoe de talrijke hadji's, die zich naar Mekka ter bedevaart begeven, worden bediend door het Europeesche personeel van de boot, en wanneer men de verblijven van deze Inlanders binnenkomt op het oogenblik dat zij eten, kan men een blik in de toekomst slaan!..... Dan hoort men den Europeeschen tafelknecht toeroepen: „He, kassih sop!”..... En de Hollandsche bediende haast zich dan om aan de wenschen van den hadji te voldoen!..... Onder de gegeven omstandigheden kan het natuurlijk niet anders, en het gemis van een Javaansche bediening aan boord van de „Gelria” openbaart zich ook hierin. Maar een vreemd gezicht is het ongetwijfeld!

De nieuwe regeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken, de heer mr. J. J. Schrieke, is 38 jaar oud. De Java-Bode zet uiteen, dat zijn veelzijdige loopbaan en vooral zijn arbeid aan het Ministerie van Koloniën een groot voordeel zijn voor een regeringsgemachtigde. Sprekende over zijn nieuwe ambt en de opvatting daarvan, verklaarde de heer S. de huidige politiek der Regeering als een vastberaden en bezadigd gaan in richting, die noch uitgesproken links, noch uitgesproken rechts is. Aan een sterk gekleurde politiek heeft Indië momenteel geen behoefte.

Te Batavia exposeeren twee Italiaansche beeldhouwers. Men vindt er marmeren beelden, bustes, lampen, schalen, enz., alles uitmuntende door de mooie schakeering der kleuren van de marmer-soorten en door de keurige afwerking der stukken.

Het N. v. d. D. vestigt de aandacht er op, hoe de geest onder de Inlandsche spoorbeambten en vooral die van de N. I. S., door de actie van de V. S. T. P., stelselmatig wordt vergiftigd en rijp gemaakt voor politieke conflicten. Tot dusver is niets gehoord van maatregelen van de N. I. S. tegen haar personeel, dat zich aan extremistische actie te buiten gaat. In verband hiermede maakt het blad melding van de oprichting van draadloze stations op de voornaamste stations der N. I. S. ter verzekering der communicatie.

Met ingang van 1 Maart is de heer H. de Vries definitief benoemd tot Hoofdredacteur van de Java-Bode.

Te Medan is door den Raad van Justitie bekl. W. C., wegens mishandeling van den ossenkarveerder Si Badjoe, na welke mishandeling Si Badjoe aan een miltscheur overleed, veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf.

De regent van Serang, Djajadiningrat.

Over de „B. B.-dagen” te Batavia schrijft de heer Lievegoed een serie hoofdartikelen in zijn blad de Loc. Van den regent van Serang zegt de heer L. o.m.: Gaven de aanmoedigende stemmen uit Europeeschen mond van Serang's regent, Djajadiningrat, den moed te spreken zooals hij deed? Hij was door den regentenbond afgevaardigd, de Javaansche bestuurdersvereniging, die eertlang óók omtrent de toekomst van het B. B., het Inlandsche dan, in congres wil gaan.

Djajadiningrat — velen der aanwezigen aanschouwden hem voor 't eerst, den veelbesprokene, den veel-verdachte ook, den man, die de Europeanen zoo zou haten en verlangen zou een Sultan van Bantam, misschien van Java, te worden.

Een korte, breede verschijning, met den flinken kop van den intelligenten Soendanees, waarin de groote oogen, die Italiaansch week, maar ook Italiaansch fel kunnen kijken, domineeren. Hij is „clean shaven” thans, en dit heeft hem, die heel wat ouder is dan men denkt, aanmerkelijk verjongd.

Geen dociele Oosterling, dit Inlandsch hoofd. Geen orientalische Sfyx. Eeh, die durf heeft, en zelfvertrouwen, en waarschijnlijk ook wel eerzucht — net als zoovele Westerlingen. Mag hij die eigen-

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batikverven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

HOFLEVERANCIERS

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaars

Hoofdkantoor: Amsterdam
 Filiaal: 's-Gravenhage
 Filiaal: Arnhem
 Filiaal: Gorinchem
 Heemskerkstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
 Tel. H. 3493. Inters. Tel. 339. Tel. 288. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Veel Export speciale conditiën.

BESCHIKBAAR.

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect ED. CUYPERS HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

BESCHIKBAAR.

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen 109 HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan” en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het NIEUWSTE op het gebied van

DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN. ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

E. ARNOUITS
tegenover
DE BONNETERIE

Regenjassen
Sport-Costuums
Heeren-
Mode-artikelen

BESCHIKBAAR.

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
heeft „Boschhek” Luxe Auto's
disponibel.

Adverteeren doet verkoopen.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

schappen niet bezitten? Zijn kwaliteiten als deze alleen goed voor den Westering? Waarom klagen wij over Oostersche plooibaarheid, karakterzwakte, lafheid zelfs, wanneer wij bij aanwezigheid van het legendeel aanstonds moeten verdenken? Een journalist heeft onlangs „onhullingen” over Djajadiningrat gedaan, door een journalist van gelijke richting weerlegd. En dat, terwijl geen regent méér dan Djajadiningrat precies en in ’t openbaar zijn meeningen heeft verkondigd, scherp, onomwonden, toch altijd correct. Mogen wij Hollanders klagen over de fierheid van dezen Soendanees?

Daar staat hij, in rustig zelfvertrouwen, achter den kathedraal, zonder schroom, maar ook zonder driestheid blikkend de zaal in vol Kandjeng Kandjeng. En hij spreekt het klankrijk Nederlandsch, dat zoo goed doet, hier, waar onze taal vaak zoo hard en bijterig wordt gesproken. Hij spreekt voor de vuist in goed loopende zinnen. Hij zegt wel eens objectief, waar hij blijkbaar subjectief heeft bedoeld, optimisme voor pessimisme — vergissingen, typisch Indisch — maar hij verrast toch telkens door fijne woordkeus, door goede wendingen, rake beeldspraak. En hij is volkomen beheerscht, zonder dat hij dat maskerachtige van menig zich beheerschenden Oosterling vertoont.

Natuurlijk bleek Djajadiningrat — men kon het weten uit den Volksraad — een warm voorstander van ontvoogding. Iets nieuws achtte hij haar niet, slechts den terugkeer tot den ouden toestand en de eindelijke verwezenlijking van art. 67 van het R. R.: „Zoo veel de omstandigheden het toelaten, wordt de Inlandsche bevolking gelaten onder de onmiddellijke leiding van hare eigene, van regeeringswege aangestelde of erkende hoofden, onderworpen aan zoodanig hooger toezicht als bij algemeene of bijzondere voorschriften door den Gouverneur-Generaal is of zal worden bepaald.” Van de 12 rapporten, over de voorloopige resultaten der eerste ontvoogdingsproeve uitgebracht, luiden er trouwens 11 1/2 gunstig. De regent van Serang gaat natuurlijk in zijn ontvoogdingsvertrouwen verder dan menig Europeesch bestuursambtenaar hem zou willen volgen. Hij zou b.v. den controleur, die thans als een soort dwarsklijker de ontvoogding bewaakt, willen zien „toegevoegd” aan den ontvoogden regent. Bestuur van Inlandsche hoofden, ook over Europeanen, bij doorgezette en uitgebreide ontvoogding, acht hij een zeer wel denkbare mogelijkheid. Horribele gedachte voor ons, Westeringen, zoo op het eerste gezicht, maar minder verschrikkelijk toch, wanneer men bedenkt, dat nooit zulk een toestand zou worden geschapen, zou kunnen en mogen worden geschapen, zonder afdoende waarborg voor de geestelijke en zedelijke bevoegdheid, vooral voor de verantwoordelijkheid van de bestuurders. Hier denken wij ook aan de opmerking van burgemeester De Jongh, dat de autonomie de bezwaren der ontvoogding op kan heffen; immers, wanneer hij, die bestuurt, verplicht is zijn plannen in den vorm van voorstellen in openbaren raad te verdedigen, dan valt hierin een krachtigen waarborg tegen misbruik te zien.

Dit bleek wel uit al wat over de ontvoogding ten congresse te berde werd gebracht: dat men nog in het eerste stadium van proefneming verkeert en dat alleen een ontvoogding van werkelijke betekenis, met volledige verantwoordelijkheid voor den ontvoogden ambtenaar, in staat zal stellen om over de geschiktheid voor ontvoogding afdoende te oordeelen. De levendige Soedjono, regent van Paseroean, wiens gelaat elke innerlijke beweging vertoelt, zeide terecht, dat toch ieder ouder er naar verlangt zijn kind te zien loopen en later ook om het zelfstandig de wereld in te zien gaan. Dat vormt het karakter. En hoe zal ooit de Inlandsche bestuursambtenaar een man van karakter worden, wanneer hem nimmer zelfstandigheid, automatisch verbonden met verantwoordelijkheid, wordt verleend?

Zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Gesteld, men wilde een proef nemen met volledige

Tel. Interc. H 447.
137
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15
’s-GRAVENHAGE

Grand Hotel Restaurant
„Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende inrichting der Residentie.

ontvoogding ten aanzien van een man als Djajadiningrat. Wat zou het kunnen schaden, wanneer men er volsierkte verantwoordelijkheid aan verbond, een verantwoordelijkheid, die zich, zoo goed als bij den Europeeschen bestuursambtenaar, uitschiet de uiterste polen van eer en ontslag beweegt. Het is aanvankelijk een kwestie van wagen, maar vervolgens een kwestie van zichzelf beloonend of straffend goed en kwaad. En in den natuurlijken loop der dingen mag men wel eenig gezond vertrouwen stellen.

Gezond vertrouwen — dit bleek dan tevens ook ten congresse het juiste criterium voor de verwachting der toekomst van het B. B.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Zijne Hoogheid de Politieagent.

Onder dit „hoofd” wordt in de „Perniagaan” van 4 Januari 1922 gezegd, dat in Ned-Indië dikwijls wordt geklaagd over het ambtelijk optreden van den politieagent, die zijne bevoegdheden overschrijft en dientengevolge moeite bezorgt aan het publiek.

Het spreekt van zelf, zegt de medewerker, dat niet alle politieagenten zich aan die houding, welke dikwijls een hooghartig karakter draagt, schuldig maken.

Men mag zelfs vaststellen, dat onder hen vele trouwe landsdienaren zijn, die hun plicht correct vervullen en getrouw de bevelen opvolgen, welke hun door hunne superieuren worden gegeven, doch deze goeden niet te na gesproken, zijn er toch ook effelijke, die er een vreugde in scheppen het publiek te plagen, zooals uit de klachten, voorkomende in tal van nieuwsbladen, blijken kan.

Als troost voor de lezers van het blad, voegt de schrijver er aan toe, dat het in Nederland op dit stuk niet veel heter schijnt te zijn, daarbij het voorbeeld aanhalende van een heer, die verplicht werd zich schriftelijk bij den Hoofdcommissaris van politie in den Haag te beklagen over de ondervonden bejegening zijner ondergeschikten.

De zaak kwam hierop neer, dat die heer, op een avond, ten ongeveer elf uur, een zijner vrienden per auto van uit het nachtcafé „Atlantic” naar Rijswijk zou begeleiden.

Nadat de auto aldaar drie kwart uur had gewacht, keerde hij terug naar het Hotel Centraal, waarop moest worden afgerkend.

De chauffeur vroeg f 14.— en aangezien dit bedrag te hoog voorkwam, riep de heer in kwestie de hulp in van den politieagent No. 1058.

De politieagent ging met het bedrag accoord, waarop de verschuldigde som werd voldaan.

In het Hotel hoorde die heer evenwel, dat de politieagent alles behalve goed advies had gegeven, hetgeen voor hem voldoende aanleiding was om zich tot een anderen politieagent te vervoegen. Dezen de zaak op kalme wijze uit te leggen en er zich over te beklagen dat de politieagent No. 1058 hem geen voldoende hulp en bescherming had verleend.

Niettegenstaande de heer de aangelegenheid op kalme wijze had voorgebracht, ook in verband met zijn leeftijd, werd hij door dien tweeden agent niet alleen op ruwe wijze toegesproken, doch gaf deze zelfs last om hem aan te houden.

Volgens den schrijver werd met dit ruwe optreden bedoeld, den heer tot een ongepast optreden uit te lokken en dan eene klacht tegen hem in te dienen wegens verzet tegen de politie.

De heer, begrijpende hetgeen de politieagent beoogde, bleef evenwel zijne kalme houding bewaren en volgde naar de politiepost.

Daar ter plaatse was de commandant al even nijdig als de politieagent, nam het naamkaartje van den heer in ontvangst, vroeg naar diens voornamen, voorts waar zijne woonplaats was en ten slotte welke zaak hij voor te brengen had.

Genoemde heer verklaarde geen zaak te hebben, doch zich te beklagen over het optreden van agent No. 915, die hem had aangehouden, waarop hij

Dans-Instituut NICK H. WISSE
Gediplomeerd Dansleeraar
PASSAGE 19 DEN HAAG
Club- en Privaatlessen
in de Moderne Dansen
Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente).
Inlichtingen dagelijks van 2-4 en 7-10 uur

Tel. 1187
Marnix **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

naar het Hotel terugkeerde en terstond eene schriftelijke aanklacht indiende bij den Hoofdcommissaris van Politie, van wien hij tot heden nog geen antwoord ontving.

Zulk een manier van doen verschilt niet zoo heel veel van het optreden van de politie in Ned.-Indië, meent de schrijver.

De Taxi-chauffeurs en de koetsiers van de huurvoertuigen vragen eveneens altijd vervoerkosten boven het vastgesteld tarief en ook ziet men de politieagenten steeds de schuld werpen op het publiek en dan terstond proces-verbaal opmaken.

Het aantal politieagenten, dat door ruwe bejegening de ontstemming van de menigte uitlokt, is niet gering, terwijl de minste tegenstand van het publiek aanleiding geeft tot opmaking van proces-verbaal wegens verzet tegen de politie.

Wordt de politiedienaar daarbij gesteund door zijn chefs, dan is er voor het rechtzoekende publiek geen rechtvaardige beslissing te verkrijgen, hetgeen toch zeker niet de bedoeling van hooger autoriteit kan zijn.

Onder de uitbuiters van het publiek wordt in hetzelfde blad genoemd de politieoppasser Iling, in dienst bij den Wedono van Tjibinong (Depok?)

Zijne praktijken bestaan hierin, dat hij personen, die in verwickelingen verkeerden of daaruit zijn geraakt, bedreigt met verdere strafvervolgingen, tenzij, namens den Wedono, hem daarvoor geld wordt betaald.

Zoo was een Inlandsche vrouw, die in een gehuurde Deeleman kar was gezeten en op weg tusschen Depok naar Sampora Tjibinong, door een auto was aangereden en gewond, door den Europeaan, die in de auto zat, met f 25.— schadeloos gesteld.

Den volgenden morgen kwam Iling, uit naam van den Wedono van Tjibinong, f 10.— eischen, aangezien de zaak anders verder zou worden vervolgd, waarop die som werd voldaan.

Deze politiedienaar heeft er slag van clandestiene spelers te vatten en op het Wedonokantoor te brengen, doch voor dat de zaak wordt beslist, gaat hij naar de woningen der spelers en eischt f 3 per persoon, welk bedrag onmiddellijk moet worden voldaan.

Wanneer personen hout vervoeren uit de bosschen, dan is dat hout zoogenaamd van hem, oppasser Iling, en wordt voor het vervoer f 2.— per persoon verlangd.

Deze voorbeelden zijn met tal van andere onregelmatige handelingen aan te vullen en hebben reeds zulk een omvang aangenomen, dat de Wedono van Tjibinong onmogelijk langer passief kan blijven.

Doet of wil hij dat niet, dan stelt de schrijver zich voor om regelmatig openbaarheid te geven aan de knoerijen van dezen politiedienaar.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over het Chineesch Onderwijs, ter Westkust van Sumatra.

II. (Slot.)

Als derde verandering werd genoemd de verbetering van het onderwijs in de Engelsche taal.

Men stelt zich voor in den nieuwen cursus dit onderwijs uit te breiden en in de lagere meisjesklassen daarmede te beginnen.

De kennis dier taal kan een groote hulp zijn bij het zoeken naar een passend levensbestaan.

De vierde verandering geldt de kennis van vrouwelijke handwerken, doch aangezien de mannen voor het onderwijs in dat vak niet geschikt zijn, zal versterking van vrouwelijke leerkrachten noodzakelijk zijn.

Het spreekt van zelf, dat aan deze toekomstige veranderingen groote geldelijke onkosten zijn verbonden, welke het schoolbestuur wil trachten te vinden uit de verhooging van de schoolgelden.

Alles wat goed en degelijk is kost in den tegenwoordigen tijd nu eenmaal veel geld en men zal

zich, in het belang van den stam en de opvoeding der kinderen, die meerdere uitgaven moeten getroosten.

Hoewel de schoolgeldverhoging aanleiding gaf tot eenige discussie, zoo gingen de aanwezigen ten slotte toch met het voorstel accoord.

Daarna werd het schoolbestuur voor het jaar 1922 vastgesteld als volgt:

- De heer Lie A Seng, President.
- De heer Lieng Eng Tie, Vice-President.
- De heer Tan Siang Tjwak, 1e Secretaris.
- De heer Khouw Han Biau, 2e Secretaris.
- De heer Loe Teng Thioe, Kassier.
- De heer Tan Soen Tjai, Adviseur.
- De heer Tan Tjauw Gwan,
- De heer Tan Tjauw Hoeij,
- De heer Lie Soek Bie,
- De heer Liem Sek Kim,
- De heer Tan Tjoe Hong,
- De heer Lie Tek Yoen,

Commissarissen

De directeur, de heer Lie Soeij Kong, heeft de leiding van de inwendige aangelegenheden en treedt naar buiten voor de school op.

Ten 1 uur namiddag werd de vergadering gesloten.

Het Chineesche feest en het Hazardspel.

Het is nu eenmaal het gebruik in Ned.-Indië, dat, als men luister wil bijzetten aan een feest, hetzij bij gelegenheid van een huwelijk, hetzij bij een plaats gehad hebbende besnijdenis, men familieleden, vrienden en kennissen uitnodigt zulk een feest bij te wonen.

Er is dan voedsel en drank in overvloed' terwijl de meergegoeden de gamelang of andere muziek laten spelen en de waijang laten vertoonen, ten einde de gasten op aangename wijze bezig te houden en hun de noodige afleiding te geven.

Ter voorkoming dat het gevoel van verveling intreedt en de gasten te vroeg weggaan, houdt men ook nog de speelkaarten gereed voor het hazardspel, dat, als zijnde eene bezigheid tusschen vrienden, vroeger het karakter droeg van een genoegeelijke tijdpassieering.

Dat is evenwel thans geheel en al veranderd, zegt de schrijver van het artikel, voorkomende in de „Perniagaan" van 3 Januari 1922.

In plaats van klein-spel, doet men niet anders dan groot-spel en wel zoolang, dat al het geld op de speeltafel verdwenen is.

De feestgever verbiedt dit niet; zelfs moedigt hij de gasten aan, wetende dat hij uit het tonggeld zijne inkomsten kan versterken, na de kosten van het feest te hebben goedge maakt.

De schrijver betreurt het, dat hij aan dezen toestand, zooals die in de werkelijkheid bij de Chinezen in Ned.-Indië bestaat, openbaarheid moet geven, omdat die toestand de daadwerkelijke getuigenis aflegt van het feit, dat het peil der moraliteit van de Chinezen dalende is.

De schrijver vindt, dat als bijeenkomsten worden gegeven, met het kennelijk doel van den gastheer, door middel van het hazardspel, geldelijke inkomsten te verwerven, men niet meer van feestviering kan spreken, doch die zoogenaamde feesten als samenkomsten moet beschouwen, welke een slechten invloed in de omgeving verspreiden.

Men zegt wel, dat de duivel slecht is, doch zulk een gastheer is nog heel wat erger dan de duivel, omdat zijne schadelijk werkende invloeden zichtbaar zijn voor den mensch en dezen dus gemakkelij in verleiding brengen, waardoor zooveel leed in de gezinnen wordt gebracht en de moraliteit ten gronde gaat.

Men schreeuwt in Indië overal dat de zaken zoo slecht gaan, doch voor het drijven van eerlijken handel heeft men geen oog.

Wel zegt men, dat waar een verliezer is, ook een winner bestaat en dat het geld zich bij het hazardspel slechts verplaatst, doch, hoewel deze bewering waarheid bevat, zoo wijst de praktijk de nadeelige uitkomst aan, dat het met spel gewonnen geld gewoonlijk daarna wordt verbrast.

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

125 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

BESCHIKBAAR.

Zorg dat Uw zaak in alle opzichten een goeden indruk maakt

Zij maakt geen goeden indruk met slecht of 2de klas drukwerk.
Eerste klas drukwerk tegen concurrerenden prijs levert U

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 DEN HAAG Tel. N. 474

BESCHIKBAAR.

Lunchroom - Thee-Concert

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG bij het Stadhuis

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjea.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

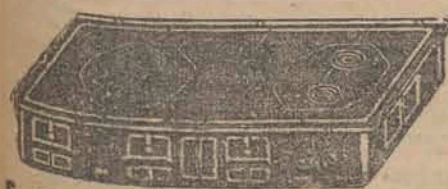
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,

Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Fabrik van 144

FORNUIZEN

met toebehooren

voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

SCHEVENINGEN

Telof. Interc. 854

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koude en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volgestort f 47.000.000.—
Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
'S-GRAVENHAGE,
Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 'S-GRAVENHAGE
belast zich met alle Bankzaken, alsmede
met aan- en verkoop van Effecten.
Neemt gelden à deposito en in rekening-
courant tegen rentevergoëding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

BESCHIKBAAR.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve 18.979.250.—
Buitengewone Reserve 22.660.000.—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
porten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke en Telegrafische Crediten. — Reiscreditbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE
KANTOREN IN NEDERLAND:
Met één jaar opzegging 4 1/2 pCt.
Voor andere termijnen nader overeen te komen.

BESCHIKBAAR.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 'S-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.— Reserven f 47.750.000.—

De Chineesche nieuwsbladen verkondigen dage-
lijks, dat de Chinezen in het gedrang zijn geraakt
tengevolge van de zich intellectueel ontwikkelende
inlandsche bevolking en het scherpe verstand der
Japanners, doch spreken daarbij niet van perso-
nen, die winst behalen door middel van het hazard-
spel.

De Europeaan prijst den Chinees vanwege zijne
scherpzinnigheid, doch wie kan, na kennisname
van het vorenstaande, nog daaraan gelooven?

Vele vrouwen laten zich liever scheiden van
hunne mannen dan van de kaart, doch men kan
van de mannen even goed zeggen, dat zij zich lie-
ver laten scheiden van de vrouwen dan af te zien
van het baccara'spel.

Aan dat spel doen meer mannen mede dan vrou-
wen, doch van de Chineezen nemen zoowel jonge-
ren als ouderen van dagen daaraan deel en waar-
van gewoonlijk het einde is bedriegen, diefstal en
opium schuiven.

De spelers zeggen, dat buitenstaanders zich met
hun geldelijk bestaan niet moeten inlaten, doch de
schrijver is van meening, dat verlies na het hazard-
spel de inventaris in het pandhuis brengt.

Met de opwekking aan allen om niet aan ha-
zardspel deel te nemen, eindigt de schrijver zijn
artikel.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Uitgaven v. h. Bat. Genootsch. v. Kunsten en Wetensch.

I. Oudheidkundig Verslag 1921, derde kwartaal, met Bij-
lage M: Lijst der fotografische opnamen door den Oudheid-
kundigen Dienst in het 3e kwartaal. — N. De kluisenarij en
rotsgraven te Tampaksiring (Bali), door B. de Haan (zeer
belangrijke nadere, door illustraties verduidelijkt bijzon-
derheden over deze door resident Damsté ontdekte oud-
heden). — O. Rapport van het voorloopig onderzoek naar
de aanwezigheid en den toestand van de oudheidkundige
overblijfselen uit den Compagnie's tijd in de Residentie's
Ambon en Ternate, April—Juli 1921, door V. I. van de
Wall, met Bijlage: Lijst der oudheidkundige overblijfselen
uit den Compagnie's tijd in de Molukken en Bijlage: Ma-
kassaarsche oudheden.

II. Verhandelingen van het Bat. Gen. Deel 63, 2e stuk:
Sprakleer der Keiesche taal, samengesteld door H. Geurt-
jens, R. K. Missionaris op de Kei-eilanden. — 3e Stuk:
Woordenlijst der Keiesche taal, samengesteld door den-
zelfden auteur.

III. Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde.
Deel 61, afl. 2. Inhoud. Röntjongschrift. II. Beschreven
hoorns in het landschap Krintji, door L. C. Westenenk. —
Bijdragen tot de Nagarakrtagama-studie, door Dr. Martha
L. Muusses. — Houtleverancie onder de O.-I. Compagnie
(vervolg), door E. H. B. Brascamp. — De doodenpalen in
de onderafdeeling Melawi der afdeeling Sintang van de
residentie Westerafdeeling van Borneo, door W. C. ten Kate.
— Een handschrift van Rumphius' „Ambonse Land Beschrij-
ving", door Dr. M. Neyens.

De schrijver van dit laatste artikel vestigt de aandacht
op een geschonden exemplaar van Rumphius' Landbeschrij-
ving, waarvan het bestaan tot nu toe niet bekend was. Dr.
N. had zijn artikel evenwel aanmerkelijk kunnen bekorten,
wanneer hij eerst kennis had genomen van de reeds be-
staande literatuur over dit onderwerp, en daaronder vooral
de mooie studie van Prof. Mr. J. E. Heeres in het Rum-
phius Gedenboek van 1902: „Rumphius' levensloop". Prof.
H. zet daarin n.l. uiteen, dat er van Rumphius (nimmer in
druk verschenen) Landbeschrijving 2 exemplaren bekend
zijn, n.l. een in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage
en een in de Koninklijke Bibliotheek aldaar; hij geeft daar-
bij o.a. een opsomming van den inhoud der verschillende
hoofdstukken. Bij vergelijking van deze opgave met die
van Dr. Neyens is het zeker, dat op Ambon zich een
derde afschrift van genoemd werk van Rumphius bevindt,
dat thans het eigendom is „van een tot het Mohammeda-
nisme bekeerden Chinees, Ali Si Radjo genaamd, wiens
vader het met enkele andere geschriften gekocht had op
een vendutie van den H.Ed.Gestr. Heer Andree Wiltens,
voorraatsten Gouverneur van Ambon (4 Nov. 1862—14 Jan.
1865)."

Anthropos.

De uitgave van dit Weensche tijdschrift ondervindt groote
vertraging (wat onder de tegenwoordige omstandigheden
alleszins begrijpelijk is). We ontvingen eerst thans de ver-
eenigde Nrs. 4—6 van Band XIV—XV (Juli—Dec. 1919—'20),
een dik boekdeel vormend. De inhoud valt ditmaal buiten
onzen Archipel, met uitzondering eener uitvoerige bespre-

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LIEUW
W. RIJCKEN Gen.

king van Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis' studie over „Die
veranlagend der malaiischen Völker der Ostindischen Archi-
pels", door P. Reichgauer en een geïllustreerd artikel
van M. Canisius over de besnijdenis in Zuid-West-Soembwa
dat ook is opgenomen in het Tijdschr. v. h. Bat. Gen., doch
zonder de illustrering.

Petermann's Mitteilungen.

In de Jan.-Febr.-afl. schrijft Prof. Dr. R. Thurnwald een
korte bijdrage „Die geographische Erschliessung von Hol-
ländisch-Neuguinea". Schr. ontleent zijne gegevens aan de
publicatie van het Encyclopaedisch Bureau: De uitkomsten
der verrichtingen van de militaire exploratie in Ned. Nieuw-
Guinea. Voor de bodemkennis beroept hij zich op den mijn-
ingenieur Heldring, Dr. Verbeek e.a. Het in 1921 verschenen
werk van Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruijn, Contribution
à la géologie de la Nouvelle-Guinée, is blijkbaar niet bekend
aan Dr. Thurnwald.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 17. Het verslag van de Ombilimijnen
over het jaar 1919, besproken door Ir. R. J. van Lier. —
Instructions pour laboratoires de sucrerie, door R. Gillet,
besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Les Bananiers,
door L. Pynaert, besproken door Prof. Dr. F. A. F. G. Wen-
— Koffiestatistiek voor Ned.-Indië. — Kultuurberichten. —
Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslag-
gen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Han-
delsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur
over oliën, vetten en wassen.

Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum.

Bij E. J. Brill te Leiden is het XVIIe deel van den Cata-
logus van 's Rijks Ethnographisch Museum verschenen, be-
werkt door Dr. H. H. Junybol, directeur van het museum.
Dit deel bevat een beschrijving der voorwerpen welke be-
trekking hebben op Zuid-Celebes, d.w.z. alleen het Zuid-
Westelijk gedeelte, dat blijkbaar in het Leidsche Museum
zeer goed vertegenwoordigd is. Aan het slot een aantal af-
beeldingen, op 12 bladen bijeengebracht.

Algemeen Landbouwwesekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 39. Herinneringen uit mijn
plantersloopbaan (vervolg). — Rubbervpakking, door Dr.
O. de Vries. — Regenschade, door J. van Baalen. — Gronk-
bewerking suikercultuur, door D. J. Dibbetz. — Eenvoudig
landbouwonderwijs in Ned.-Indië, door A. J. Koens. — Ver-
betering van de rijstcultuur, door J. E. — De rol van eiwit-
achtige stoffen in de latex. — Internationale rubberont-
stellingen (slot). — Indische landbouwtechnici. — Chileen-
sche landbouw. — Chili salpeter. — Chenopodiumolie, door
D. — De schapenfokkerij in Midden-Celebes, door D. J.
Dibbetz.

Decentralisatie-verslag.

Aan het laatste verslag, gegevens bevattend over 1920—
'21 (verschenen bij den Archipel-Drukkerij te Buitenzorg)
ontleenen wij, dat aan de decentralisatie-wet in het ver-
slagjaar verdere uitvoering is gegeven, 1°. door de instelling
van een plaatselijken raad voor de onderafdeeling Barabai
in de Zuider- en Oosterafd. van Borneo, 2°. van een gelijk-
college, den zoogenaamden Ambonraad (voor de onderaf-
deelingen Amboina en Saparoea), 3°. van een gemeenteraad
voor de hoofdplaats Amboina en 4°. van een plaatselijken
raad voor het toenmalig gouvernementslandschap Karang-
Asem op Bali.

Van den Karang Asem-raad kan vermeld worden, dat het
de eerste locale raad is, welke door een Inlandschen voor-
zitter zal worden geleid. Bij de instellingsordonnantie is de
Regent tot voorzitter van den raad aangewezen.

De Reflector.

In No. 13 vertelt „Bandoenger" een en ander over een
bezoek van Gouv.-Generaal Fock aan Bandoeng en diens
inwijding van het natuurkunde-complex der Technisch-
Hoogeschool aldaar. — Verder vindt men in dit Nr. onder
het opschrift „Wajang wong", eene geïllustreerde beschrij-
ving eener opvoering van het wajang-verhaal Dwito Wong
door de Javaansche tooneel- en muziekvereniging „Kribo-
Jamoko". Het verhaal is eigenlijk een episode uit het he-
dendicht Brata Joeda, dat handelt in den tijd toen de he-
bij uitnemendheid der Javanen, Ardjoena, als kluisenaar
leefde in het bosch Dwata Wana.

De Vrijheid.

In het Nr. van 26 April het slot van H. Ch. G. J. v. J.
M(andere)'s beschouwingen over de werkstakingen in de
vasche suikerindustrie in 1920. Schr. houdt ook thans zijn
meening staande, dat de Ind. Regeering geen juist denk-
beeld heeft gegeven van de aanleiding tot deze stakingen
omdat zij niet over voldoende gegevens beschikte toen zij
tot publicatie overging.

Nederl.-Indisch Rubbertijdschrift.

7e Jaarg. No. 1. Opening van het nieuwe Proefstations

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,

'S-GRAVENHAGE -:- Thomsonlaan 51.

Tel.-adres: COBAYICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.

Postcheque- en Gironummer 47262.

Verricht alle Bankzaken.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP
 Hoofdkantoor: 's-Gravenhage, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.
Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.
 Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

gebouw te Malang. — De Amsterdamsche rubbermarkt in 1921. — Malangsche Landbouwvereniging. — Rubber in 1922. — De assistenten-regeling. — De Ned.-Indische caoutchoucfabriek. — Rubbervpakking in matten. — De afschaffing der Poenale Sanctie. — De vooruitzichten voor de rubber-industrie in Amerika.

Normalisatie van elektrische spanningen in Ned.-Indië.
 Als Mededeeling No. 3 van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit is een nota over dit onderwerp verschenen van de hand van den ir. C. D. Volker.

Voor een koloniaal land als Ned.-Indië is normalisatie van het gebied van alle gebruiksartikelen geboden. De lange weg, waarover het overgrote deel dezer artikelen nog wel gedurende tal van jaren zal moeten worden aangevoerd, maakt het houden van ruime voorraden in het land zelf noodzakelijk. Vermindering van het aantal normen zal zich dienengevolge daar meer dan elders in een verlaging van kosten uitdrukken.

Bovengenoemde nota nu bevat in hoofdzaak de gegevens die voor een verdere bespreking van dit onderwerp den grondslag kunnen vormen. Het ligt in de bedoeling om te trachten de in Ned.-Indië aanwezige deskundigen en belangstellenden, aan de hand van het in de nota voorgelegde materiaal, tot het bekend stellen van hun meening terzake te bewegen. Verwacht wordt, dat het mogelijk zal zijn op deze wijze te komen tot instelling eener commissie, die bepaalde conclusies zal kunnen vormen en formuleeren. Een belangrijke vraag, die zich bij deze studie zal voordoen, is deze, of het mogelijk is te achten zich voor Ned.-Indië aan te sluiten bij de beslissingen die voor het moederland zullen worden genomen door de Hoofdcmissie voor de Normalisatie in Nederland.

Holland and her Colonies.

Dit maandschrift, uitgegeven door de Nederlandsche Kamer van Koophandel te New-York, heeft een aardig Maartnummer. Het bevat prachtige foto's van Indische architectuur, kleederdrachten en landschappen. De heer L. Wittert van Hoogland geeft een artikel: „Why you should visit the Netherlands East Holland”. De heer Neil van Aken, redacteur van het maandschrift, noemt dit nummer het „reisnummer”; ook hij heeft veel goeds te zeggen van ons land en van onze koloniën. Een interessant artikel is van den heer D. J. de Balluseck: „Holland at the Washington Conference”.

Onze Indische cultures in 1921.

Het Nr. van 26 April bevat het vervolg van Th. op de Coups beschouwingen over onze Indische cultures in 1921 en hare vooruitzichten in 1922. Schr. behandelt thans het artikel tabak, waarvan hij de vooruitzichten weinig bemoedigend noemt, zoowel wat Sumatra- als wat Javatabak betreft. Hij voegt hieraan echter dadelijk toe, dat de situatie zich betrekkelijk snel in gunstigen zin kan wijzigen, indien voor onze Oostelijke bureu de mogelijkheid van koop op groote schaal geopend wordt door credit-operaties. In het kort samengevat verklaart schr. de minder gunstige positie voor het Sumatra-product door twee factoren: hooge productie-prijs en onder-consumptie. Ook voor de Java-planters acht de heer O. d. C. de naaste toekomst zeer onzeker. Wel werden reeds enkele partijen prima Vorstenlanden, welke tabak voor dek-materiaal geschikt is, tot zeer winstgevend prijs vóór-verkocht, doch het percentage „pure” tabak is ten opzichte van de totale productie te gering om grooten invloed te kunnen oefenen op den doorsnee-prijs van den totalen oogst.

Het rubbervraagstuk.

De hr. J. M. Sanders publiceert in het jongste Nr. van Economisch-Statistische Berichten een artikel over het rubbervraagstuk, waarbij uit den aard der zaak de al of niet beperking der productie een punt van bespreking uitmaakt. Zoals schr. den toestand inziet, zal de door hem gewenschte productiebeperking werkelijk zwakke ondernemingen niet kunnen redden, daartoe is de bereikbare prijsverbetering onvoldoende. Maar wel mag z.i. worden aangenomen, dat die voldoende zal blijken om ondernemingen, die in normale omstandigheden verkeerden, door de crisisjaren heen te helpen. Daartegen zal, volgens hem, het uitblijven dier beperking wellicht achteraf blijken slecht gediend te hebben om aan een kleine groep producenten, die in zeer gunstige omstandigheden hebben verkeerd, later een zeer sterke positie en dus groote voordeelen te bezorgen. Ons koloniaal belang is daarmee niet gediend, en waar de Internationale Vereniging voor de Rubberecultuur in Ned.-Indië waarschijnlijk binnenkort geroepen zal zijn om de Ned.-Indische Regeering te adviseeren inzake het vraagstuk der rubberproductie-beperking, behoort zij naar het oordeel van schrijver daarbij het belang van de geheele rubberecultuur in Ned.-Indië, en niet slechts dat van enkele zeer bevoorrechtten te behartigen.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.
 Inhoud van afl. 4. Huisvesting in Indië, door N. (vervolg). — De pers in Indië, door een „Insider” (vervolg). — Langs en door Sumatra, door M. A. J. Kelling (slot). — West-Indië (korte mededeelingen van economischen aard over Curaçao).

Orgaan der Vereen. ter beoefening van Krijgswetensch.
 De 4e afl. van jaarg. 1921-22 bevat den tekst eener voordracht van den hr. A. van Hengel, getiteld „Eenige beschouwingen over de Marine in Nederland en in Nederlandsch-Indië, in verband met de samenwerking met de landmacht”.

School tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.
 Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen het verslag over het schooljaar 1919-1920 der school tot opleiding van Indische artsen (S.T.O.V.I.A.) te Weltevreden. We vestigen hierop de aandacht, omdat aan het eigenlijke verslag voorafgaat een historisch overzicht betreffende die opleiding (samengesteld ter gelegenheid van de ingebruikname der nieuwe gebouwen). We ontleenen er aan, dat het geneeskundig onderwijs aan de zgn. „dokters djawa” reeds dateert van 1851; het werd toen gegeven door militaire leerkrachten (officieren van gezondheid) in het Militaire Hospitaal te Weltevreden. Voortdurend breidde het aantal leerlingen zich uit en onderging de opleiding wijzigingen. De belangrijkste reorganisatie-voorstellen, afkomstig van Dr. H. F. Roll, die de goedkeuring der Regeering verwierven, leidden tot den bouw eener nieuwe school, waarvoor een terrein werd gevonden aan den Hospitaalweg. Deze nieuwe inrichting, die aan 200 leerlingen ruime huisvesting kon verleen, werd den 1en Maart 1902 feestelijk geopend. Het gebouw werd volgens een plan van de genie opgericht met behulp van een vorstelijk geschenk (f 178.000) van de heeren P. W. Jansen, J. Nienhuys en H. C. van de Honert. De stichting had plaats „ter herinnering aan de inhuldiging van Koningin Wilhelmina en tot heil der bevolking van Nederlandsch-Indië”. Maar ook dit tehuis bleek op den duur niet groot genoeg en zoo werd op 5 Juli 1920 een nieuw Stoviergebouw op Salemba in gebruik genomen, grootich van opzet, zooals de beschrijving doet uitkomen. Het aantal leerlingen bij het begin van het nieuwe schooljaar 1919-20 bedroeg 194+56 nieuwe leerlingen = 250 totaal.

Volgens den landaard waren er: 17 Europeanen (w.o. 2 meisjes), 5 Chinezen, 100 Javanen (w.o. 1 meisje), 7 Aboneezen, 21 Manadoneezen (w.o. 2 meisjes), 99 Sumatranen (w.o. 2 meisjes) en 1 Timorees.
 Oorspronkelijk duurde de opleiding twee jaren; thans bestaat de Stovia uit een voorbereidende afdeling van drie jaar en een geneeskundige van zeven jaren.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.
 De Mei-afl. bevat eene bijdrage van den hr. J. van Roon over het kaarteeringsvraagstuk in den Ned.-Indischen Archipel, naar aanleiding eener voordracht van den majoor H. J. K. Schuitenvoerder over hetzelfde onderwerp, gehouden op het Alg. Ingenieurscongres te Batavia. — De jaarverslagen van den Topographischen Dienst in Ned.-Indië over 1919 en 1920 worden besproken door Dr. G. L. L. Kemmerling en den hr. J. van Roon. — De hr. H. Witkamp schrijft over drie „steenen kanonnen” in Zuid-Kerintji (Sumatra). Het zijn op verschillende plaatsen aangetroffen groote bewerkte steenblokken, waarvan de vorm gelijkenis vertoont met dien van een kanon. Schr. kan omtrent de herkomst dezer steenen geen zekerheid geven. „Moeten wij — vraagt hij — hierin een overblijfsel zien van de werkzaamheid der Hindoe-Boeddhisten, die beeldhouwers bij uitstek, wier sporen op verscheidene plekken van Sumatra zijn teruggevonden, zij het niet in zoo'n overvloed als op Java?” Doch hij laat er op volgen: Het is echter twijfelachtig of zij ook in de laatste periode hunner werkzaamheid reeds met het kanon als wapen bekend waren; het tijdstip der bewerking van de steenen zal dus wel op jongeren datum gesteld moeten worden. — Voorts treffen we in de rubriek mededeelingen nadere berichten aan over het bereiken van den Wilhelminatop op Ned. Nieuw-Guinea van het Noorden uit, op 4 Dec. 1921. — Onder „Genootschaps-zaken” o.a. een kort overzicht der voordracht van Prof. Dr. A. Pulle, getiteld „Surinaamsche reishetimmeringen.”

Boekerijen en leeszalen in Nederlandsch-Indië, door D. Schillings en S. J. A. Westerink. (Bibliotheekleven, Febr. 1922).

Indië en jong-Holland (arbeidsveld in Indië voor jong Holland), door W. Emmens. (Volks Ontwikkeling, III, bl. 65).

De uitvoer van Java en Madoera gedurende 1921 (vervolg). (Korte Berichten, 23 Maart 1922).

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: Wm. Ruys & Zonen - ROTTERDAM
 Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL
 LUXEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL.
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleyst. 63.
 ROTTERDAM, J. F. FERWERDA, Calandstr. 24a.
 ARNHEM, G. J. HOESINK, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

BESCHIKBAAR.

Hadi Poestaka
 Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij
 PRINSESTRAAT 47 DEN HAAG
 Bij ons in voorraad:
37 gekleurde Wayangfiguren
 in portefeuille (DARAH BHARATA, een verzameling van —, voorstellende hoofdpersonen uit de Wayang-Poerwa, geteekend door R. Soelardi onder leiding van Zijn Hoogh. Prins Prangwadono, Mangkoe Nagoro VII, met toelichting in Hollandsch en Javaansch).
 PRIJS per stel f 5.50.
 Deze uitgave dient om kringen, die tot nu toe vreemd stonden voor het Wayangspel, doch wel belangstelling hebben, eenigszins te oriënteren. Dit werk komt de leemte aanvullen in de kennis, vooral van het Europ. publiek, omtrent de unieke Wayangkunst der Javanen.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen."

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*.)

... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige drijfveren, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid."

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*.)

... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het toneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin."

(Top Naeff in *De Amsterdammer*.)

... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch toneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen."

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*.)

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
 Prinssestraat 47 Den Haag Tel. H. 474

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
 Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF, 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a. Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumiëre, 1e Coupeuse, Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

Over brikettering van Boekit-Assem-glanskolen, door Ir. R. de Kat. (*De Ingenieur*, 1922, No. 7).

Geistesucht und Kirchengucht während der Erweckung auf Nias (Fortsetzung), von E. Fries. (*Allgemeine Missions-Zeitschrift*, April 1922).

Suriname.

Onder dagteekening van 6 Maart l.l. heeft de Gouverneur bij de Kol. Staten de ontwerp-begroo-ting voor 1923 ingediend.

In de Memorie van Toelichting zegt de gouverneur, dat hij om der wille van het door de regeering herhaald verzoek vele, zelfs zeer-gewenschte voorstellen heeft ter zijde gelegd en zich bepaald tot het strikt noodige. Maar onze eigene inkomsten zijn van dien aard, dat de grootste voorzichtigheid moet worden betracht en sterke zelfbeperking noodzakelijk is.

„Het kan niet ontkend worden, dat — naar de cijfers over de geheele lijn der begrooing uitwijzen — de kolonie een zwaren tijd doormaakt. Deze crisis is evenwel niet een specifiek Surinaamsche, doch slechts uitvloeisel van de algemeene wereld-ontwrichting van dezen tijd.

Legt deze algemeene depressie ook hier den niet af te wenden plicht op aan bestuur en gemeenschap tot beperking op elk gebied, waar beperking maar eenigszins mogelijk is, de ondergeteekende heeft echter als bestuurder van deze kolonie nevens dien plicht nog een anderen te vervullen: om te waken tegen verwaarloozing en verloop van de aan de overheidszorg toevertrouwde belangen.

De begrooing is daarom samengesteld binnen de grenzen van deze twee gedachten: aan den eenen kant beperking waar mogelijk, aan den anderen kant voorziening in de noodzakelijke behoeften.

Volgens de ontwerp-begrooing 1923 is de stand van het koloniaal huishouden voor 1923 als volgt:

Uitgaven	f 9.022.935
Inkomsten	„ 5.070.571

Nadeelig verschil f 3.952.424

Van elders moet dus komen bijna 4 miljoen. Voorgesteld wordt door leening te dekken f 1.222.000, zoodat het moederlandsch subsidie zal bedragen, naar raming, f 2.730.424.

Onder het hoofd „Een ander geluid”, schrijft „*De West*” van 10 Maart o.m.:

„Wie herinnert zich niet de fiere aanvaardingsrede van Gouverneur van Heemstra, waarin hij verklaarde niet alleen een werkprogram voor de ontwikkeling der kolonie te willen samenstellen, doch de zekerheid te hebben dat voor dit program steun zou worden gevonden in het Moederland... Sedert wacht men op het werkprogram van den Gouverneur. Men meende, dat hij wellicht van de indiening zijner eerste begrooing zou gebruik maken om een systematisch plan voor de ontwikkeling der kolonie te ontvouwen.....

De algemeene beschouwingen beslaan slechts enkele regels en geven een geheel ander geluid te hooren dan de Aanvaardingsrede..... Bij alle leed der laatste jaren werd men gesterkt door de verzekering van het Opperbestuur, dat een politiek van opbouw ten aanzien van Suriname zou worden gevolgd. Zoowel mondeling als schriftelijk heeft de Minister van Koloniën bij herhaling verklaard, dat hij niet zou terugdeinzen om het initiatief te nemen tot krachtige maatregelen in het belang van de kolonie, indien op goede gronden kon worden aangetoond, dat deze tot succes zouden leiden.

En thans? Welk een ommekeer! Beteekent dit de inleiding van een politiek van verwaarloozing? Beteekent dit, dat geen maatregelen, hoezeer noodig, zullen worden voorgesteld, indien daaraan geldelijke gevolgen verbonden zijn?

Beteekent dit, dat het Moederland er de voorkeur aan geeft om in den vorm van chronisch sub-

sidie, langzaam maar eindeloos, veel meer uit te geven dan noodig zou zijn voor maatregelen die tot economische verheffing en daardoor op den duur tot afschaffing van het subsidie kunnen leiden?

Wij kunnen niet anders lezen uit de woorden van den Gouverneur.

En toch willen wij er dit niet in lezen. Wij willen niet aannemen, dat een man van de beteekenis van den huidige Gouverneur zich zou tevreden stellen met de positie van wachter eener verlaten plantage. Wij willen ook niet aannemen, dat het moederland een kolonie, die in een allereritiek stadium verkeert en dringender dan ooit krachtigen steun behoeft, aan haar lot zou overlaten.

Een kortzichtige bezuinigingspolitiek zou niet alleen hachelijk zijn voor de kolonie, doch op den duur allerminst in het financieel belang van Nederland, gezwegen nog van den inuikenden invloed dien dit in politiek opzicht zou hebben op de positie van Nederland als koloniale mogendheid.

Wij willen daarom hopen, dat de toestand niet zoo somber is als de inleiding der begrooing doet vermoeden. Indien mogelijk, zal eenige nadere ver-klaring ter zake, door de bevolking zeker op hoogen prijs worden gesteld.

Het blad vervolgt dan:

„De inkomsten bleven het afgelopen jaar bijna een half miljoen beneden de raming. De uitgaven daartegen overtroffen de raming met bijna 1½ miljoen. Het subsidie voor dat jaar, oorspronkelijk geraamd op 1,8 miljoen, zal precies het dubbel bedragen. Dit is, voor zoover wij weten, het hoogste subsidiecijfer dat ooit in eenig jaar werd bereikt.

Voegt men hierbij nog een miljoen ongewensde uitgaven voor werken die uit leening worden bestreden (wat indirect ook neerkomt op subsidie), dan komt men aan een ontstellend totaalcijfer. Een cijfer dat o.i. sprekend illustreert welk groot belang het moederland er bij heeft, dat ten spoedigste maatregelen worden genomen om den achteruitgang der kolonie te doen plaats maken voor vooruitgang.

De voorspelling van het Suriname Studie Syndicaat, dat indien niet spoedig krachtige maatregelen genomen worden, het subsidie in de toekomst een toenemenden last zal worden, begint reeds te vervullen te gaan. Natuurlijk werken de buiten-gewone tijdsomstandigheden daartoe mede. Het kan wel zijn, dat in volgende jaren het subsidie-cijfer eenigszins teruggaat, doch als geheel blijft de voorspelling juist”.....

Hier volge het een en ander uit de begrooing. De bezoldigingen en verdere personeele toeslagen zijn geschied volgens het plan-Slaal. De gouverneur blijft echter werken bij het Opperbestuur voor een verdere heziening der salarissen. Hij is overtuigd, dat die herziening noodig is in het belang van den dienst.

In het belang van 's Lands financiën acht de gouverneur het wenschelijk, dat de departementen voor hun dienstvaartuigen en hun vervoerdiensten in 't algemeen aan de Kol. Vaartuigen betalen. Hij is van oordeel, dat als de betrokken departementen zelf moeten betalen, menige reis beperkt zou zijn als zij zien, wat zoo'n reis kost. Ook bij de Koloniale vaartuigen zal deze maatregel tot zuinigheid leiden. Immers als hun rekening te hoog zal zijn, zullen de andere departementen buiten de Koloniale Vaartuigen om op goedkoopere wijze in hun behoefte voorzien. Hier ligt daar een prikkel. Verder meent de gouverneur, dat de voordeelen die nadeelen van eenigen administratieven omslag zullen overtreffen.

Gevraagd wordt een tijdelijk ambtenaar in algemeen dienst. Salaris f 8400, ten hoogste f 9600, zonder eenigen toeslag, onder welken vorm.

Daar men niet over genoeg geschoold personeel nog beschikt — een bezwaar, dat men na enkele jaren hoopt te hebben overwonnen door den cursus tot opleiding van bureau-ambtenaren te geven door den Ambtenarenbond met 's Lands steun — en er gevaar voor stagnatie door gebrek aan ver-

F. C. DE BRUYN
 eenigst adres voor de bekende
„Parakan Salak” Thee,
 f 1.00 per pond.
NEEMT PROEF.
 Danckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
 Telefoon No. 72 **F. 't SAS** Lange Brugstr. 10
 Hofleverancier
 beveelt zich beleefd aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.
 Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen vervaardigd.

TE HUUR

keurig gemeubileerd HEERENHUIS te Haarlem, zeer goeden stand aan tram, dicht bij station, bevattende 10 Kamers, Bad, Huistelefoon, Serre en Tuin. Te aanvaarden 1 Juli.

Brieven onder letter W. Bur. Aanbestedings Courant, Haarlem.

Uit het verkiezingsprogram van de Democratische Partij:

Suriname en Curaçao.

- a. Grootere zelfstandigheid der Regeering van Suriname tegenover de Nederlandsche.
- b. Betere regeling van den aanvoer van werkrachten in Suriname.
- c. Verbetering der communicatie-middelen.
- d. Betere recrutering der ambtenaren.

Op 4 Mei vertrekt Hr. Ms. Zeeland van Den Helder: 16/17—20 Mei verblijf te St. Vincent; 29 Mei—6/7 Juni verblijf te Paramaribo; 9/10 Juni—13/14 Juni verblijf te St. Lucia; 16/17 Juni—20 Juli verblijf en oefeningen nabij Curaçao; 26 Juli—31 Juli verblijf te Bermuda; 15 Augustus terugkomst in Nederland.

Op 22 April ontsiep hier ter stede in den ouderdom van 65 jaar de heer J. A. H. Reiziger, gepensionneerd leeraar bij het onderwijs in Suriname. De overledene betoonde zich een uitstekend paedagoog met een groote liefde voor het onderwijs. Tot den bloei van de eerste openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Paramaribo heeft hij zeer veel bijgedragen. Bij zijn leerlingen was hij zeer bemind en in de kolonie genoot hij de algemeene achting. Niettegenstaande hem meermalen een positie buiten het onderwijs is aangeboden, bleef hij steeds zijn roeping getrouw. Ook in Suriname zal men met leedwezen zijn heengaan vernemen. Men vergeet in die kleine maatschappij niet spoedig hen, die er met toewijding werkzaam zijn geweest.

Curaçao.

De Begrooting voor 1922.

De Eerste Kamer schijnt niet voornemens veel meer werk te maken van de begrooting dan de Tweede Kamer gedaan heeft. Het Voorloopig Verslag is min of meer een uittreksel uit *Voz di Pueblo* van 7 November 1921. Bovendien wordt gevraagd naar de reden van het ontslag van den leider der hoedenvlechtindustrie.

Salarisherziening.

Eerst deze week kregen wij de notulen der Raadsvergadering van 9 Maart l.l. Daar was ingekomen een brief van den Gouverneur tot intrekking van de door Gouverneur Helfrich ingediende salarisverordening. De Gouverneur wijst op art. 38 R. R., dat aan hem opdraagt de regeling der bezoldigingen van alle ambtenaren enz., voor zoover die niet door den Koning aan zich voorbehouden of bij algemeene verordeningen geschied is. De kennelijke bedoeling van gemeld artikel 38 van het Regeeringsreglement is, dat eene regeling der bezoldigingen langs den weg van algemeene verordening slechts bij uitzondering zal geschieden, schrijft de Gouverneur. Was er voor zoodanige uitzondering geen reden, nu er zoo talrijke stemmen opgegaan zijn voor „zelfbestuur”? De K. R. kan nu echter alle hare wenschen kenbaar maken bij de begrooting, waarop voor dit doel f 152.000 wordt aangevraagd.

Naar aanleiding van bovenbedoelden brief beklagde de voorzitter van den K. R. zich over het werk, dat de Gouverneur heeft laten verrichten door het ontwerp-Helfrich niet eerder in te trekken. Intusschen liet het V. V. al negen maanden op zich wachten.

Hondenbelasting.

Thans is ingediend, overeenkomstig het voorstel der belastingcommissie, een voorstel tot verhoging der hondenbelasting van f 3 op f 5.

Aruba.

La Cruz van 8 Maart l.l. wijst er op, dat Aruba, steeds bekend om het groote aantal geboorten, over het afgelopen jaar een zoo klein geboortecijfer

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONNEN
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512

DE DRUGGERIJEN :: CHEMICALIËN DE
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALIËS DE

vangers in den dienst en ontreding van bepaalde kantoren is te voorzien, is deze kracht, die met het meer belangrijk werk van den algemeenen dienst wordt belast, en waar noodig, voor tijdelijke vervanging van de bureauchefs kan worden aangewezen, tijdelijk aangevraagd.

Gevraagd wordt aanschaffing van een nieuw vaartuig voor het douanetoezicht te water, daar het oude niet geschikt wordt geoordeeld voor het doel.

Het aantal kinderen voor de gestichten van Britsch-Ind. kinderen in het gesticht van de R.-K. Missie wordt voortaan bepaald op 'n maximum van 120. Dit geldt dan ook voor de gestichten van de Mor. Br. Gemeente.

Wederom wordt gevraagd een tijdelijke verhoging van de bijdrage voor de weezenverzorging, à f 11.000, welke post de Minister voor 1922 van de begrooting had afgevoerd.

Gevraagd wordt een landbouwscheikundige, tevens gouvernementsscheikundige, op een salaris van f 6000.

Aangevraagd wordt crediet voor den aanleg van nieuw land ten behoeve van de landbouwschool te Paramaribo; doel is 'n polder tot rijstpolder in te richten à f 5000.

Gevraagd wordt een crediet van f 9000 voor een in 1922 te houden voetentoonstelling en een van landbouw, handel en nijverheid.

Gevraagd worden credieten voor vervanging van eenige open waterloozingen te Paramaribo door cementijzeren rioolbuizen; ter voltooiing, in de hoop dat het gevraagde crediet van 1922 wordt toegestaan, wordt gevraagd f 30.000.

„De Surinamer” van 26 Maart j.l. schrijft:

Dezer dagen vernamen wij, dat het verkeer langs de kabelbaan was stopgezet en de machinist naar de stad was teruggeroepen, waar hij op het exploitatieterrein te werk is gesteld.

Wij wendden ons tot den directeur van openbare werken, die ons verklaarde, dat er een defect aan de baan ontdekt is, zoodat met het oog op de veiligheid het verkeer moest worden stopgezet.

Voor hoe lang, is nog niet te zeggen. Het treinverkeer wordt er evenwel niet door beïnvloed en het personen- en goederenvervoer heeft toch plaats over de rivier.

Intusschen is er weinig kans dat de noodige herstellingen zullen worden verricht. Het departement slaat ook al aan het bezuinigen. Zoo zijn b.v. aspirant-machinisten wederom teruggesteld tot stoker. (Er zijn n.l. stokers, die als aspirant-machinist reden indien dit noodig was).

Mislukking No. zooveel. Vergissen wij ons niet, dan is voor deze dure grap al gewaarschuwd sinds den opzet.

Zoo zachtjes aan gaat het met de treinexploitatie: stopzetten. Vandaag begint het met de kabelbaan, morgen volgt de rest wel vanzelf.

Het Handelsblad schrijft:

„De algemeene ledenvergadering van de afdeling 's-Gravenhage van den Vrijheidsbond heeft met overgrote meerderheid van stemmen besloten ter vergadering te Utrecht op 28 April a.s. een amendement in te dienen, strekkende dat aan één der algemeene bijlijsten alsnog zal worden toegevoegd de naam van den heer A. S. J. Fernandes, Griffier der Koloniale Staten van Suriname, met verlof te Den Haag.

Ter motivering werd aangevoerd, dat de belangen van „Onze West” door het uittreden der heeren Fock en Lely — oud-gouverneurs van Suriname — niet meer op deskundige wijze zouden vertegenwoordigd worden en daardoor de band met het moederland ernstig schade zoude ondergaan.

Firma AUG. SAVELKOUL
 Heerenkleding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Wafelfabriek • Dessertwerken
D. L. SCHEEPMAKER
 HAAG (Holland).

Iets voor Fijnproevers.
 Vraagt bovenal
SCHEEPMAKER's Fijne Wafels en Dessertwerken
 SCHEEPMAKER HAAG

F. B. SCHOEMAKER
 ENGELSCH KLEERMAGERIJ
 29 Westeinde, 's-Gravenhage, Tel. H. 6252

Koopt, wanneer U repatrieert, Uwe Europeesche Kleding NIET in Indië of tijdens de reis. Wij kunnen U onmiddellijk na aankomst in Holland voorzien van het allernieuwste en 't beste.

Dames Afdeling-Bontwerken

Tagore's Opvoedingsidealen
 door NOTO SOEROTO
 Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster

. . . Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wondere geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheilgdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . . (ELISE SOER in „De Tijdspegel”).

Uitgave van „Hadi Poestaka”
 Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
 Prinsstraat 47 Den Haag Tel. H. 474

HADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
Prinsestraat 47 - Den Haag
Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

VERSCHEENEN:

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Alleen gebonden verkrijgbaar, bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

PAS VERSCHENEN:

Levensschets van Dr. Wahidin Soedirohoesodo

door S. SURYANINGRAT.

Prijs: f 0.40.

De Serie

Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs

bedoelt op beknopte en populaire wijze de jongere Indonesiërs en ook het Hollandsche volk bekend te maken met het leven en werken der Indonesische voormannen.

Over de „Levensschets van Pangéran Noto Dirodjo” door S. Suryaningrat schreef *De Haagsche Post*:

„... Deze levensschets van een der meest uitnemende Indische edellieden is door den heer Suryaningrat geschreven met een voorbeeldige voornaamheid. Liefde, eerbied en wijsheid voelt men achter de zinnen, maar zij zijn door een natuurlijke eenvoud zoo beutoemd, dat alle rethorische verheerlijking is vermeden. En zelfs als men hier en daar merkt, dat het vuur onder de asch smeult, wanneer aan den edelen Indonesiër door den Nederlandschen ambtenaar onrecht is aangedaan, weet de biograaf een toch zoo begrijpelijk fel woord in te houden.

Over de „Levensschets van Mas Atmodirono” door R. van Sandick schreef *De Hollandsche Revue*:

„... Opgenomen in de serie „Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs”, moet men ook dit boekje een groote betekenis geven, omdat door zijn verschijning de Westering, die nog zoo zonderling over Indië en zijn bewoners denken kan, kennis kan maken met een der uitnemende mannen van de inheemsche maatschappij”.

Centraal-Apotheek DE KOEDOE

Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden

tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

gegeven heeft als sedert jaren niet is voorgekomen. Het aantal geboorten bedroeg:

in 1915: 207,	1918: 357,
1916: 483,	1919: 293,
1917: 363,	1920: 249,

en in 1921 niet meer dan 158, n.l. 82 jongens en 76 meisjes.

De reden hiervan moet, naar het blad meent, gezocht worden in de slechte tijden die zijn doorgegaan, en aan de emigratie van Cuba, Curaçao en Venezuela.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat er in 1921 geen geboorte-overschot is geweest, daar de gezonde en krachtige mannen weggetrokken zijn, en de minder sterke en oude lieden, vrouwen en kinderen achtergebleven zijn in ongunstige levensomstandigheden. Tegenover die 158 geboorten staan 207 sterfgevallen.

Koloniale historische studiën.

Twee jaren geleden kondigden wij aan de oprichting van het Comité voor Koloniale Historische studiën en sedert hoorden wij daarvan niets meer. Onlangs lazen wij nog eens, dat het eerste jaarverslag verschenen was en wendden ons toen tot het secretariaat van het Koloniaal Instituut om inzage, maar kregen ten antwoord, dat het weinig meer bevatte dan de mededeeling betreffende de oprichting van het comité — voor iemand, die daar geen lid van is, van weinig belang. Vier maanden later komt nu echter dit verslag ons onder de oogen in de Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap, en wij kunnen niet anders zeggen, dan dat het ons van zeer groot belang voorkomt, al zijn wij dan ook persoonlijk geen lid, maar slechts belangstellende. Vooreerst lezen wij daarin, dat bij de oprichting ook Oost en West, vertegenwoordigd door den heer P. H. van der Kemp, toegetreden is en als West-Indisch deskundige zien wij den heer mr. R. Bijtsma als lid genoemd. De eigenlijke werkzaamheden van het Comité werden opgedragen aan twee commissiën, die zich zullen bezighouden met de aangelegenheden betreffende de geschiedvorsching onzer koloniën, respectievelijk vóór en na 1816. En tot onze groote vreugde vernemen wij verder, dat de Publicatie-commissie zich in verbinding heeft gesteld met den heer G. J. van Grol, oud-gezaghebber van St. Eustatius, voor de bewerking van het in 1828 door den lateren Graaf van den Bosch uitgebracht rapport naar aanleiding van diens bezoek aan de West.

Dit laatste achten wij van zeer groote beteekenis, in dezen tijd vooral, nu eene herziening der Regeeringsreglementen te wachten staat, en men weer spreekt van „gemeenten”, die van den Bosch systeem ook kende, al wenscht in dien vorm niemand waarschijnlijk ze terug. Het is te hopen, dat de verschijning van deze publicatie aanstaande is en niet geleden heeft onder de vestiging van den heer van Grol in het buitenland, in Oostenrijk, naar wij meenen.

Cuba.

De omstandigheden zijn ongunstig. De Amigo heeft bericht, dat het loon, hoogstens f 2 daags, onvoldoende is om van te leven.

Het kan dan ook niet bevreemden, zegt La Cruz, dat de mannen, die daarheen gegaan zijn, alle middelen aanwenden om terug te gaan en dat zij, die reeds een contract gesloten hebben om daarheen te gaan, zich terugtrekken.

Hr. Ms. „Zeeland”.

Het ligt in de bedoeling, dat Hr. Ms. „Zeeland” van 16/17 Juni tot 21 Juli te Curaçao zal verblijven.

De Gouverneur in Venezuela.

Myriam, de Venezuelaansche illustratie, bevat eenige foto's van het bezoek van den Gouverneur aan Caracas.

Pastoor Van Sadelhoff. †

Den 19en Maart i.l. is op Curaçao op 59-jarigen leeftijd overleden pastoor Th. J. S. van Sadelhoff.

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland

Beschuif en Roggebrood
voor export.

Te Huur

e Haarlem nabij den Hout voor 3 maanden of langer, tegen Juni of later **GEMEUB. HUIS**, bevattende 10 Kamers enz.

Br. lett. C. R., NIJGH & VAN DITMAR Spaarne 3, Haarlem.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De republiek van het Verre Oosten.

Deze sowjet-republiek schijnt zich een onafhankelijk te staan te scheppen, al zijn er bemoeiallen, die dit niet maar willen aannemen. Rusland, waarvan zij een onderdeel heeft uitgemaakt, kan nog maar niet berusten in 't verlies van een brokje van zijn onmetelijk gebied. Japan tracht zijn invloed ook in deze Siberische provincie te doen gelden. Men zal zich herinneren, dat juist uit Tsjita, de hoofdstad van deze republiek, een deputatie ter conferentie te Washington verscheen, met den tekst van een geheime Fransch-Japansch tractaat, waardoor haar belangen te gecomme werden. Frankrijk heeft het bestaan van een dergelijke overeenkomst ontkend; of dit van Japansche zijde ook geschied is, weten wij niet. Nu juist dezer dagen wordt gemaakt van afspraken tusschen Japan en Frankrijk omtrent de belangen dezer mogendheden in China en Siberië, en daarbij Noord-China en Sinerië als arbeidsveld. Japan, Zuid-China als zoodanig aan Frankrijk toegewezen zouden zijn, is 't vermoeden gewettigd, dat de regering van Tsjita wel voorbarig is geweest door reeds van een geheime tractaat te spreken, maar dat zij toch wel iets gehoord hebben van een overeenkomst, waarover men toen reeds doende was. Nadien kwam bericht van 't afbreken van tusschen Tokio en Tsjita gevoerde onderhandelingen. Volgens Russische bron zou in 't laatst van Maart over voorgestelde handelsverdrag overeenstemming bereikt zijn. Toen daarna de militaire overeenkomst in behandeling kwam, weigerde de Japansche delegatie een termijn voor het terugtrekken der Japansche troepen vast te stellen deed zij zelfs een voorstel, waardoor Japan verder in het gebied der republiek zou kunnen ingrijpen. Bij de onderhandelingen was Sowjet-Rusland ook vertegenwoordigd; meende met zijn concessies reeds tot het uiterste gegaan zijn en het stond erop de ontruiming door Japan uitgemant te zien. Den 16en April kreeg de Japansche delegatie bericht van de besprekingen af te breken. Wel verklaarde Matsujima, bij zijn vertrek, dat de vreedzame betrekkingen met Rusland konden blijven voortbestaan, maar dit kloof niet met het bericht, dat Japansche troepen toen reeds opmarch waren, over de Oessoeri, op weg naar Khabarovsk. En 't is zeker opvallend, daarbij melding gemaakt te worden van een treffen op den 13en April, in de lijn Kvalynsk-Tatianove. 't Russische volkscommissariaat van oorlog heeft dan ook al officieel mededeeling gedaan van den Japanschen aanval op 't Oost-Aziatisch front. De regering van Moskou, die zich zoo zelf weer in oorlog met Japan voelt, staat aan de zijde van die van Tsjita. Uit de beschikbare gegevens is moeilijk op te maken wat men te Tokio in het schild voert. Men ontkent er het voornemen te hebben politiek invloed in de republiek van het Verre Oosten te verkrijgen. Vermoedelijk gunt Japan Moskou echter de gelegenheid om daar de macht in handen te krijgen.

De nieuwe republiek, die zich ten Z.-O. van het Baikalmeer uitstrekt, is in 1920 ontstaan uit de samensmelting van onafhankelijke stedengroepen, toen deze zich bedreigd zagen door de actie van Semenov, de hoofdmans, die van Koltzjak, de leiding op zich nam van de anti-bolsjewistische kozakentroepen, doch die, zoals men weet, evenmin succes mocht bereiken en ten slotte naar Noord-Amerika uitgeweken is, onder beschuldiging van verduistering van toevertouwde gelden.

René Dunan geeft in de „Monde Nouveau” een artikel over de nieuwe mogendheid; wij ontleenen daaraan de volgende bijzonderheden:

De hoofdstad van dit rijk, dat een oppervlakte van 500 miljoen, 550 duizend vierk. K.M. beslaat en pl.m. twee miljoen inwoners heeft, is Tsjita. 65 pCt. der bevolking zijn kozakken en boeren, die uit Europeesch Rusland zijn geëmigreerd. De overige 35 pCt. zijn inboorlingen.

De emigratie is zeer toegenomen, sinds de Trans-Siberische spoorweg door dit gebied loopt; deze is het voornaamste verkeersmiddel te land. Wel is er nog een groot aantal met van wegen, maar die zijn slecht onderhouden. Het handelsverkeer gaat in hoofdzaak per schip, n.l. langs de Amoer, die met zijn vele zijrivieren het binnenland met de streek bij Wladiwostok verbindt.

De enorme rijkdom van den grond, de geschiktheid voor den landbouw, de uitgestrekte wouden, dienstbaar te maken voor de industrie, de rijkdom aan ijzer, tin, petroleum en goud, doen verwachten, dat bij een kundige exploitatie deze nieuwe republiek enorm productief gemaakt kan worden.

Een vorm van organisatie, die vóór den oorlog en ook nu weer een groote plaats inneemt, is de coöperatie. Zowel bij de productie als bij de consumptie is dit systeem overwegend. Zoo b.v. de „boteroöperatie”. Daarbij zijn boterfabrieken aangesloten; zij heeft haar kantoren in Londen, New-York en Kopenhagen. Op gelijke wijze zijn de

HESSELS & MAK

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Huis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

Bevelen ons beleefd
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON

Telefoon M. 1880 en M. 3331

Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

schers en jagers aan den Amoer geassocieerd. Zelfs de goudzoekers vormen een coöperatie.
Volgens de grondwet wordt de wetgevende macht uitgeoefend door het Parlement. De afgevaardigden worden krachtens algemeen kiesrecht gekozen. De uitvoerende macht berust bij een college van zeven leden, dat de functie van een president vervult. De ministers worden gekozen door den voorzitter van het college van zeven, dat verantwoordelijk is tegenover het parlement.
Het land is verdeeld in 7 provincies, die elk een administratief college hebben, door de provinciale vergadering gekozen. Dit college regelt alle voornamste quaesties als: rechtspraak, sociale verzekering, financiën, handel, onderwijs, enz. Steden met meer dan 25.000 inwoners zijn auto-noom.

Gandhi in de gevangenis.
Geruchten wilden, dat het lot van den leider der non-coöperation-beweging, Gandhi, in de gevangenis te Yeravda, waar hij zijn straftijd van 6 jaren ondergaat, veel te wenschelijk overlaat. Wat wij lezen gaf den indruk, dat hij als gewoon gevangene behandeld werd, niet erger, niet beter; wij verwachtten dan ook een aanwijzing in dien geest te zullen vernemen. Blijkbaar is men in Britsch-Indië over de behandeling van dergelijke veroordeelden voor staatkundige vergrijpen andere denkbeelden toegedaan dan de bij ons geldende. Heeft men den partij-leider vóór zijne arrestatie heel lang ontzien, de behandeling in de gevangenis bereikt nog van een onderscheiding, die in sterke mate rekening houdt met zijn beteekenis als volksman.
Het nummer van 8 April van *The Times of India* (Ml. Ed.) verzekert, dat hij precies dezelfde spijzen ontvangt, die hij gewoon was als vrij man te gebruiken, t.w. geitenmelk, brood, oranje, citroenen, suiker, thee, rozijnen. Onwaar is, dat hij 's nachts opgesloten wordt. Hij heeft eigen vertrekken, een cel om te slapen, een om over dag te werken. De slaapeel mag 's nachts open blijven. Er is ruimte om beweging te nemen, die, volgens zijn eigen verklaring aan de autoriteiten, voor dit doel geheel voldoende is. Hij heeft niet om dagbladen gevraagd. Zijn verzoek, om eenige boeken te behouden, is zonder aarzeling toegestaan. Hij kreeg, volgens zijn wensch, aanvulling van beddegoed en een „stijl-tje“.

Gandhi heeft aan autoriteiten en vrienden verzekerd geen klagen te hebben. Een bespreking van zijn gevangenislot in de bladen strookt niet met zijn verlangen; men stelt hij er prijs op, die belangstellen in zijn gezondheid, te doen weten dat hij welvarend is.
Is het de bedoeling door deze oplettendheden de non-coöperation-beweging te onthouden om hem tot een martelaar te maken, dan kan hierin voorzichtigheid liggen, maar die wijze van doen heeft toch ook de beschadigende, de politieke drijvers op te voeden in het geloof: wie het der regeering het lastigste maakt, zal het in de gevangenis het beste hebben.

De koloniale tentoonstelling te Marseille.
Zondag 16 April is de tentoonstelling te Marseille officieel geopend. Alle verslagen beginnen met „regen, aandruipende stortregen“, doch laten dan de tegenstelling volbrengen, van al het mooie, dat deze *manifestation grandiose* uitbrekt en te genieten geeft.
De minister van koloniën Albert Sarraut en de minister van handel M. Dior woonden de opening bij en spraken hun verwondering voor het bereikte resultaat uit.
Volgens de beschrijvingen moet er inderdaad heel veel merkwaardigs te zien zijn, zowel van commercieel als van artistiek standpunt beschouwd. Zooals men weet, zal deze tentoonstelling een half jaar duren. Wie haar in zijn reisplan kan opnemen, zal, dunkt ons, daar geen spijt over hebben. Alles is echter nu nog niet gereed.

Italië en Tripolis.
Naar uit Rome wordt gemeld, bestaat er groote kans, dat Tripolis de vijandelijkheden tusschen Italianen en inlander weer zullen beginnen, daar de Italiaansche autoriteiten den wapenstilstand hebben opgeheven.
De besprekingen tusschen de Italiaansche gedelegeerden en de Arabische stamhoofden hebben niet tot resultaten geleid, daar de rebellen (?) zoodanige eischen stelden, dat men aanvaren daarvan zou gelijk staan met een algeheele capitulatie der Italiaansche regeering.
De Italiaansche pers is eenstemmig van oordeel, dat thans maar eens een einde moet komen aan de toegevende houding en de regeering een energieke politiek moet voeren tegenover de pan-islamitische beweging, die van Moskou uit wordt gesteund. (?)
De Italiaansche regeering zou, als dit bericht juist is, weer schatten gaan offeren, zonder eenige kans op succes.

Het soliedste en goedkoopste adres
voor
Gepantserde Hut- en Mailkoffers
is bij
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
Reisartikelen en Lederwaren

Mededeelingen.

Van de Afdeling Apeldoorn:
LEZING MET LICHTBEELDEN

over Curaçao, door Prof. Dr. Boeke, uitgaande van het Kol. Inst. en de Afd. Apeldoorn van „Oost en West“, op Woensdag 26 April.

Het bezoek van deze prettige causerie, die tegelijk zeer leerzaam was, was iets beter dan de vorige. Wie deze gemist heeft, heeft veel gemist.

Het zal waarschijnlijk voor de lezers van dit blad niet noodig zijn uitvoerig weer te geven wat er gesproken is en wat er te zien was. Bovendien hebben de Apeldoornsche leden dit kunnen lezen in het keurige verslag, dat de Nieuwe Apeldoornsche Courant er van heeft gegeven.

Toch wil ik er hier even op wijzen, hoe spreker vooral deed uitkomen het Hollandsch karakter der menschen in hun huizen, kleeding, gewoonten, zelfs zij, die geen Nederlandsch meer spreken. Voortdurend, naar aanleiding van een lange reeks mooie beelden, wist professor Boeke, zeer onderhoudend, in betrekkelijk korten tijd, een vrij volledig beeld te geven van de Boven- en Beneden-windsche eilanden.

En zoo leidde hij ons langs die eilanden, door en om Willemstad, over Curaçao, langs holen en grotten, zagen we den invloed van den Passaatwind op den boomgroei; kregen we typische gezichten op het landschap in zijn geheel, op de vegetatie in het bijzonder; ontvingen we een indruk van de vervallen grootheid op St. Eustatius, en daar tusschen door werden tal van bijzonderheden verleid, zooals alleen iemand doen kan, die met liefde en ware belangstelling een land bereisd. Dit element in de voordracht vooral maakte zeer zeker den diepsten indruk en daarom kunnen we constateeren, dat deze avond zeer goed geslaagd mag heeten, want dat toch is zeker het hoofddoel van „Oost en West“ kennis te verspreiden en daarvoor belangstelling te wekken en liefde te kweken bij de Nederlanders voor hun gebieden buiten Europa.

Voor het Bestuur,
De Seer., J. C. BAARS.

Aan de leden van „Oost en West“.

Wat ik hier ga schrijven is niet officieel, gaat niet uit van het bestuur der afdeling Apeldoorn. Het zijn gedachten van mij persoonlijk, die ik meende niet onder me te moeten houden.

Ik ben nog slechts kort lid, en even kort bestuurslid der afdeling Apeldoorn en ik weet van het organisme van „Oost en West“ nog maar heel weinig; dus zie ik misschien verkeerd. Als mijn medeleden dit lezen, is de hoofdbestuursvergadering reeds afgelopen.

'n Heele poos geleden ontvingen de afdelingen een voorstel van de afdeling Amsterdam, daarna een uitnodiging van het Hoofdbestuur, eventueel voorstellen in te dienen en afgevaardigden aan te wijzen. 'n Goede week geleden verscheen de agenda der algemeene vergadering in het K. W. en een dag of 8 daarna zijn er beslissingen genomen.

Het wil mij zoo voorkomen, dat dit niet een methode is om kracht van onze Vereniging te doen uitgaan. 't Doet zoo denken aan de uitgespreide vingers en niet aan de gebalde vuist.

Bij mij kwamen vragen op: Welke voorstellen zijn er van de diverse afdelingen ingekomen? — Welke voorstellen heeft het Hoofdbestuur zelf gedaan? — Is in de afdelingen door de leden zelf (niet het bestuur alleen) van gedachten gewisseld over de voorstellen; komen die dus van de leden zelf? — Is er gelegenheid geweest voor de afdeelen, vóór de algemeene vergadering, behoorlijk over de voorstellen te discussiëren? — Zijn er amendementen? — Wat is het praedivies van het Hoofdbestuur? — Hoe gaat dat in „Oost en West“? Moet men, als men afgevaardigde is, zich zonder

● Genua en Marseille ●
Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.
REISEBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

Een delicatessie voor de lunch:
Galantines
Prima Leverpastei
Het Stedelijk Abattoir te Leiden is U
een waarborg voor zuivere grondstoffen

BESCHIKBAAR.

UITZENDING
Hollandsche en Indische Diners
N. OESIN.

- Hollandsche Diners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50
- Soep, Croquetten, Aardappelen, Vleesch en Pudding.
- Indische Diners met rijst vanaf f 2.50
- Diners van zeven gerechten - 2.50
- Kip met acht gerechten - 3.50
- Kip met negen gerechten - 4.50

Aanbevelend,

N. OESIN,
BEIJERSTRAAT 38 TELEFOON M. 5173.

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné
van het rijk Geïllustreerde
Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW
Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie
Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN

DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

BESCHIKBAAR.

**N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.**

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32

'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

BESCHIKBAAR.

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. N. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.

Doorlopende Voorstelling, aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

**N.V. HOOGEWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 1165

eenige voorbereiding een meening vormen „à bout portant“?

Wordt er een werkprogramma opgesteld? Is er eenheid?..... En zoo heb ik een lange reeks vragen in me voelen opkomen, terwijl ik dacht over de „organisatie“ van onze Vereeniging.

Hier in Apeldoorn is het vergaderingsbezoek van de leden (ik bedoel niet de „avonden“ en de attractionele — al laat ook dat nog al wat te wenschen over) allerleedijgst slecht, om den moed te verliezen. Maar zou dat niet gedeeltelijk komen, omdat de leden niet getrokken worden binnen den kring van het eigenlijke vereenigingsleven? En zou het geen ernstige overweging verdienen voor Hoofdbestuur, Afdelingsbesturen en Commissies, niet alleen naar buiten, doch ook naar binnen te werken, niet alleen de uitwendige, doch ook krachtig de inwendige propaganda onder eigen leden ter hand te nemen?

Het zou me veel genoeg doen en van het Hoofdbestuur, en van andere afdelingsbesturen, en vooral van andere leden, hun inzicht over deze, mijns inziens belangrijke kwestie, in den loop van het nieuwe vereenigingsjaar in dit blad en naar ik hoop op een volgende Algemeene Vergadering te mogen vernemen.

Apeldoorn, 28 April 1922.

J. C. BAARS.

**Van de Ver. Bur. voor Handelsinlichtingen te Amsterdam:
DERDE NEDERL.-INDISCHE JAARBEURS.**

Tot de derde Nederl. Indische Jaarbeurs, welke wordt gehouden van 18 Sept. tot 8 Oct. a.s. zullen, naar het Bestuur bericht, worden toegelaten alle soorten van machines, mijn-, land-, bosch-, tuinbouw- en visscherijvoortbrengselen.

Het Bureau voor Handelsinlichtingen, Oudebrug 16 Amsterdam, geeft gaarne nadere inlichtingen over deze Jaarbeurs.

**Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).**

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

Mr. J. A. Barbos, van Weede van Dijkveldstraat 60, Den Haag; mr. J. C. Vunderink, Laan van Meerdervoort 534a, Den Haag, beiden als ambtenaar voor den bureaudienst; P. J. Paulen, Lange Nieuwstraat 89, Utrecht, als gouv. vernementsarts bij den Burg. Geneeskundigen Dienst; W. Wagenaar, Hoofd der O. L. School te Kwadijk, als onderwijzer 2de klasse.

Mutaties van 26 April tot 3 Mei 1922.

Nieuwe Leden.

Mr. K. Fanser, Voorzitter Landraad te Solo, f 5.
Mej. Cosman, Bussum, Amersfoortsche Straatweg 15, f 5.
H. Boomer, Oud-Onderwijzer O.-L., Breda, Teteringsche Parkstraat 62, f 5.
L. van Aken, Apeldoorn, Anna Paulownastraat, f 5.
N. B. Spoor, Student, Den Haag, v. Speijkstraat 149, f 2.50.
J. H. Stadius Muller, Controleur B. B., Sibolga (res. Tapanoei), f 5.
J. P. Textor, Hoofdingenieur belast met het toezicht op Spoor- en Tramwegen, Weltevreden, f 18.
G. Diephuis, Chef Techn. Dienst, S.-J.-S. te Semarang, f 18.
J. E. Hamming, Adm. Ondern. „Tegalondo“, Halle Delangoe, f 30.
D. J. Brinks, Onder-Administrateur S.f. „Kartasoera“ te Solo, f 30.

Het in het K. W. dd. 16 Febr. j.l. vermelde nieuwe lid J. Lemmink behoort te zijn: C. Lebbink, Amsterdam, Keizersgracht 573/75, p/a. Ned.-Ind. Escompto-Mij.

Nieuwe Begunstigers.

Mej. C. Küpfer, Apeldoorn, Regentesseilaan 17, f 1.

Afschrijven.

A. J. Goosen, Oud-Kolonel, Landrechter te Solo (overl.).
Mevr. Wed. N. H. J. Richelle geb. Otto, Den Haag, Koningsplein 13 (overleden).
W. van der Burg, Dir. Mil. Paardenarts, Den Haag, Perponchersiraat 114.
J. Th. van Maren, oud-Ritmeester, Den Haag, Reinkenstraat 76.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Mevr. J. A. Vosmaer, Den Haag, Reinkenstraat 76.
H. J. Knottenbelt Azn., Rotterdam, Heemraadsingel 10.
A. Knottenbelt & Co., Rotterdam, Wijnhaven 65b.
A. van der Valk, Rotterdam, Calandstraat 47.
Firma S. L. van Nierop en Co., Amsterdam, Rokink 10.

Adresveranderingen.

Jan Kalis Azn., van: Rotterdam, Charlois, Zuidhoek naar: Sliedrecht.
Dr. W. C. Kersbergen, Gep. Gen.-Maj., Insp. Mil. Dienst N.-I. L., van: Leiden, Zosterwoudsche Singel 18, naar: Zeist, Wilhelminalaan 16, f 2.50 (afd. Utrecht).
J. W. Dankmeijer, Ass.-Resident, van: Den Haag, manstraat 36, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
E. A. Th. Haase, Ambt. Dep. van Justitie, van: Den Haag, Valkenhoschlaan 45, naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie.
C. A. E. van Leeuwen, Hoofdingenieur B. O. W., Utrecht, Sweelinkstraat 3, naar: Weltevreden, Dep. B. B. Afdeling G.
J. E. Bijlart, Adm. Dep. van Fin., van: Weltevreden, Kramat 1, naar: Den Haag, Malakkastraat 133, f 5.
J. M. Bijlo, Onderw. Mulo-school, van: Tondano naar: Haag, Paul Krugerlaan 196, f 5.
J. G. Mooijen, Ass.-Res., van: Pontianak naar: Weltevreden, Middenweg 129, f 5.
V. Obdeyn, Ass.-Res., van: Manokwari naar: Den Haag, Kranenburgweg 19b, f 5.
Th. Sorgdrager, Onderw. 1e kl., van: Tondano naar: Haarlem, Parklaan 94, f 5.
R. P. Hofland, Oud-Hoofdofficier N.-I. L., Den Haag, Ant. Duyckstraat 163 naar: Statenlaan 52.
Dr. C. Lely, Lid Tweede Kamer, Den Haag, v. h. houdersplein 20 naar: Neuhuiskade 10.
A. Storm van Leeuwen, van: Haarlem, Schotersingel naar: Bloemendaal, Hartenlustlaan 11.
H. Polak, Gew. Secr. O.-L., Wiesbaden, van: Hotel Rijn naar: Pension Fortuna, Paulinerstrasse 11.
H. R. Rookmaker, Contr. B. B., Den Haag, van: Statenlaan 311 naar: Columbusstraat 171.
J. A. MacLeod Mannel, Hoofdamtenaar S.S., van: Den Haag, Borneostraat 8, naar: Weltevreden, Hoofdburg. Dienst Beweging en Handelszaken.
A. H. Wijmans, Werkst. Ing. Billiton-Mij., van: Den Haag, Sweelinkplein 68, naar: Tandjoeng Pandan, p/a. Billiton Maatschappij.
B. Krumer, Opz. Veeartsenijsschool, van: Amsterdam, Karel du Jardinstraat 27, naar: Buitenzorg.
Mej. M. J. Rottier, Onderwijzeres, van: Den Haag, gentsellaan 120, naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E. straat 101, naar: Bandoeng, Dep. v. O.
K. Hoving, Onderw. 1e kl., van: Groningen, Schuitendijk 78, naar: Oldekerk (prov. Groningen).
Mevr. T. ter Horst geb. de Boer, van: Scheveningen, huisweg 37, naar: Den Haag, van Boetzelaerlaan 81.
O. L. Helfrich, Oud-Gouverneur van Curaçao, Den Haag, van: Daendelsstraat 48 naar: Theresiastraat 59.
Mevr. van Bijleveld, van: Den Haag, Hotel de Zaim, Scheveningen, Hotel de la Promenade.
L. van Rij, Kapitein N.-I. L., Den Haag, van: Weltevreden, straat 237 naar: Beeklaan 311.
A. E. Kamerman, Oud-Luit. Kol. N.-I. L., Nijmegen, van Broekhuysenstraat 18 naar: Fransche Straat 43.
L. van Vuuren, Chef Encycl. Bureau, Amsterdam, Nicolaas Maesstraat 106 naar: Weesperzijde 36.
W. Huson, Adm. Ambt. B. B., van: Leiden, Hoogedijk 98, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
J. A. M. Plasman, Adm. Ambt. B. B., van: Steenwijk naar: Weltevreden, Dep. B. B.
G. IJsselstijn, Adm. Ambt. B. B., van: Den Haag, nicusstraat 121, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
A. Mol, Luitenant Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Willem I.
J. H. van Baar van Slangenburgh, Oud-Majoor-Intendant N.-I. L., Den Haag, van: Sneekade 180 naar: Conradiastraat 1.
Tj. de Haan, Den Haag, van: de Perpoacherstraat naar: Papaverhof 1.
J. Hamme, Den Haag, van Daendelsstraat 77 naar: Daendelsstraat 80.
Zurhaar, Den Haag, van: Daendelsstraat 77 naar: Daendelsstraat 80.
H. Bossert, Onderluitenant N.-I. L., van: Amsterdam, Oosteinde 4, naar: Den Haag, van Boetzelaerlaan 91.
R. B. van Dijken, Luit.-Adj. Inf., van: Padang naar: de Kock.
G. Gerlach, Ass.-Res., van: Djambi naar: Palembang.
J. J. van Helsingden, Ass.-Res., van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Blitar.
F. J. Junius, Ass.-Res., van: Medan naar: Donggala.
S. G. Nootboom, Ambt. B. B., van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Pariaman (S. W. K.).
J. K. F. Weber, Majoor der Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Malang.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. Krul

Salon de Rafraichissements

NOORDEINDE 44

DEN HAAG

N. BLOM - SCHEVENINGEN
 BEËZDIGD EXPERT
 Badhuisweg 33. Tel. S 3029
 Inkoop van Paarden, Brillanten
 :: en oude Indische Brillanten ::

H. S. VAN HASSELT, NOORDEINDE 94-94a, DEN HAAG
 HEEREN- EN DAMESKLEERMAKER
 Uitsluitend Engelsche Stoffen - Specialiteit Indische Uitrustingen

Vereeniging „OOST en WEST”.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIND, door Th. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admittie examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
 SNAREN, enz.
 Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
 Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

N.V. Autogarage „CITO”

SCHENKWEG 7 - TEL. B. 304
 'S-GRAVENHAGE

Luxe Verhuur-Auto's

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULLEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plaatbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

BESCHIKBAAR

N.V. Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
 en
DE OUDE VETTE HEN

Telefoon MARNIX 3820 Telegr.-Adres THEARIO

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeeling

BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.

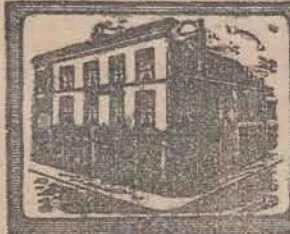
Onder contrôle van het Station voor
 Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Instituut W. G. TAANMAN

de Perponcherstraat 101—103 's-Gravenhage

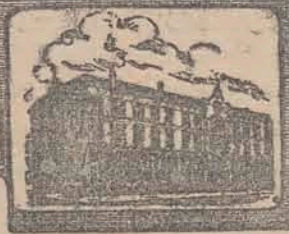
- Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-I. amb.
- Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
- Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaaz. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

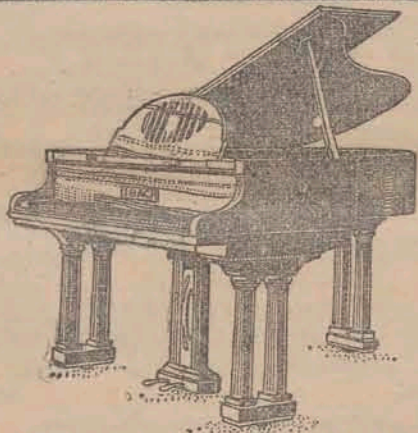

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
Koop, Huurkoop, Verhuur
Inrullen, Repareeren, Stemmen
Transport
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuypersstraat 2 Tel. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of
hunne verzameling wenschen te completeeren,
worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en
Aanbod in het Maandblad

NEDERL.-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf
regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag
gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG TEL. H. 474 EN 475

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE

Vóór den Schoonmaak.

Bezoekt onze uitgebreide Afdeling op No. 28.

VITRAGES - GORDIJNEN - CRETONNES

Alles op Bedden-gebied.

Wit-Lak-Meubelen voor Slaap- en Kinderkamer

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Naamlooze Vennoetschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 10,
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid